

ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

ΚΑΙ

Ο ΓΥΡΩ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑ Α'

ΑΘΗΝΑΙ

Ἐκδοτικός Οἶκος Δ. καὶ Π. Δημητράκου.

Ὁδὸς Σταδίου 56

281
281
4

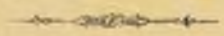
ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

ΚΑΙ

Ο ΓΥΡΩ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑ Α'

ΑΘΗΝΑΙ 1923

Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δ. καὶ Π. Δημητράκου.

Ὁδὸς Σταδίου 55

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

ΚΑΙ

Ο ΓΥΡΩ ΚΟΣΜΟΣ

1. Ἡ ἀπογευματινὴ τῆς Εἰκούκλας

1) Δύο κοριτσάκια, ἡ Μαρίκα καὶ ἡ Ἐλενίτσα, εἶχαν ἡ καθεμιὰ ἀπὸ μιὰ κούκλα μεγάλη σὰν ἓνα μωρουδάκι. Ἡ Μαρίκα καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἦταν ἀδελφοῦλες.

2) Μιὰ μέρα ἡ Μαρίκα ἔγραψε ἓνα γραμματάκι μὲ τὴν ὑπογραφή τῆς κούκλας της. Τὸ γραμματάκι προσκαλοῦσε τὴν κούκλα τῆς Ἐλενίτσας νὰ ἔλθῃ τὸ ἀπόγευμα νὰ παίξουν.

3) Ἡ ἐπίσκεψις θὰ γινόταν στὸ βάνος τοῦ περιβολιοῦ κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριὰ στὶς τέσσερις.

4) Ἡ Ἐλενίτσα ἀμέσως, μόλις ἔλαβε τὴν πρόσκληση, ἔγραψε ἀπὸ μέρους τῆς κούκλας της στὴν Μαρίκα ὅτι πολὺ εὐχαρίστως θὰ ἔλθῃ.

5) Μόλις ἡ Μαρίκα ἔλαβε αὐτὴ τὴν ἀπάντησις ἔτρεξε νὰ κάμῃ τὶς ἐτοιμασίαις της.

6) Ἐπῆρε ἀπὸ τὸ ντουλάπι τὰ ποτήρια τοῦ νεροῦ, τὸ βάζο τοῦ γλυκοῦ καὶ τὰ κουταλάκια.

7) Ὅλα αὐτὰ τὰ σκούπισε μὲ μιὰ καθαρὴ

πετσέτα ἐπίτηδες καμωμένη ἀπὸ λινὸ χοντροῦ-
φασμένο πανί.

8) Τὰ ποτήρια, τὸ βάζο μὲ τὸ γλυκὸ καὶ τὰ
κουταλάκια τὰ τοποθέτησε στὸ δίσκο, ἀφοῦ
πρῶτα τὸν ἔστρωσε μὲ ἓνα σκέπασμα πού εἶχε
γύρω-γύρω νταντέλλα.

9) Τὴν νταντέλλα τὴν εἶχε πλέξει ἡ μητέρα
μὲ τὸ βελονάκι.

10) Ἀπὸ κεῖ ἡ Μαρίκα πῆγε καὶ παρεκάλε-
σε τὴ μητέρα της νὰ τῆς ἐτοιμάσῃ φετίτσες ψω-
μάκι ἀλοιμμένες βούτυρο καὶ μαρμελάδα.

11) Ἀκριβῶς ὅταν τὸ μεγάλο ρωλόϊ ἐχτύπα
τέσσερις, ἡ Ἐλενίτσα μὲ τὴν κούκλα στὴν ἀγ-
καλιά της ἐφάνη νὰ πηγαίνει στὸ δρομάκι τοῦ
περβολιοῦ. Μόλις ἡ Μαρίκα εἶδε τὴν Ἐλενίτσα
ἐσηκώθη νὰ τὴν ὑποδεχθῆ. Ἐβαλαν τὶς κούκλες
νὰ δώσουν τὸ χέρι κι' αὐτὲς εἶπαν: «Πῶς εἶσθε;
εἶσθε καλά;»

12) Οἱ κούκλες μὲ τὴν Ἐλενίτσα ἐκάθισαν
γύρω ἀπὸ τὸ πέτρινο τραπέζι καὶ ἡ Μαρίκα πῆ-
γε νὰ φέρῃ τὸ δίσκο νὰ τὶς τρατάρῃ. Φαίνε-
ται ὅμως ὅτι οἱ κούκλες ἦταν πολὺ πεινασμένες
γιατί σὲ μιὰ στιγμή ὅλα τὰ ὠραῖα ψωμάκια μὲ
τὴ μαρμελάδα καὶ τὸ φρέσκο βούτυρο, καθὼς
καὶ τὸ γλυκὸ εἶχαν φαγωθῆ. Ἐκεῖ ἀκούσθησαν
βήματα.

13) Ποιὸς νᾶναι ἄραγε; εἶπεν ἡ Μαρίκα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ κάμετε ἓνα κατάλογο ἀπ' ὅλα
τὰ πράγματα πού μεταχειρίσθηκε ἡ Μαρίκα στὴν ἀπο-
γειωματινὴ τῆς κούκλας της.

2) Νὰ γράψετε πέντε ὀνόματα παιγνιδιῶν πού κάνετε
στὸ δπαιῦρο.

Βράδυ

(Τραγουδάκι).

Σβύνει ὁ ἥλιος γὰ τὸ βράδυ...
Στὴν ἀγκάλη τὸ παιδί
καὶ τὸ ἀρνάκι σὺν λιθάδι
τὸ πουλάκι σὺν κλαδί
σιὸν ἀνθὸ τὸ μελισσάκι
σιὴν ἀκτὴ τὸ κυματάκι
γλυκὸ βοῆκω κρεθαιάκι
τὸ ἀεράκι γὰ λικνίζει
κ' ἡ μανούλα ναγουρίζει:
— Τὸ παιδί μου, γάνι-γάνι
ὑπνον ἤσουχο γὰ κάνη...

2. Ὁ Τάκης ὁ ἀδελφὸς τῆς Μαρίκας καὶ τῆς Ἑλενίτσας

1) Μόλις εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀπογευματινὴ τῆς κούκλας, ἓνα ἀγοράκι μπῆκε στὸ περιβόλι.

2) Ἦταν ὁ Τάκης καὶ ζητοῦσε τὴ Μαρίκα καὶ τὴν Ἑλενίτσα.

3) Ἀπὸ μακρυνὰ τὶς εἶδε νὰ τρῶνε καὶ ἄκουσε τὴ Μαρίκα νὰ λέγῃ: Δὲ θὰ πάρετε ἀκόμα μιὰ φετίτσα ψωμί;

4) Αὐτὸ τὸ ἔλεγε στὴν κούκλα τῆς. Ἡ κούκλα μὲ τὸ στόμα τῆς Μαρίκας ἀπάντησε: Εὐχαριστῶ πολὺ τὸ πέρονι, καὶ ἡ Μαρίκα ἔτρωγε τὴ φετίτσα.

5) Πολὺ γρήγορα δὲ θὰ ὑπάρχει πιὰ τίποτα στὸ πιάτο. συλλογίστηκε ὁ Τάκης, καὶ βιάστηκε νὰ πάῃ κοντά.

6) Μπορῶ νὰ λάβω μέρος κ' ἐγώ; ρώτησε ὁ Τάκης. Δὲ θὰ κάμω καμιά ἀταξία οὔτε θὰ τσακίσω τίποτα.

7) Τὰ ἀγόρια δὲ παίζουν κούκλες, εἶπεν ἡ Ἑλενίτσα.

8) Τὰ ἀγόρια ὅμως μποροῦν νὰ κτίσουν σπίτια γιὰ κούκλες, εἶπε ὁ Τάκης, πὺ εἶχε ἓνα κουτὶ γεμάτο ἀπὸ πολὺ μικρὰ κόκκινα τοῦβλα.

9) Ἡ Μαρίκα εἶπε τότε: Τότε μόνο θὰ ἔλθῃς μαζί μας, ὅταν μᾶς ὑποσχεθῆς πὺς μόλις τελειώσῃ τὸ τραπέζι θὰ μᾶς φέρῃς τὸ κουτὶ μὲ τὰ τοῦβλα, νὰ μᾶς κτίσῃς ἓνα κουκλόσπιτο.

10) Μάλιστα, σύμφωνα, εἶπε ὁ Τάκης καὶ κάθησε ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς δυὸ κούκλες, ἀφοῦ

πρῶτα ὑποκλίθηκε μπροστὰ ἀπὸ τὴν κάθε μιὰ.

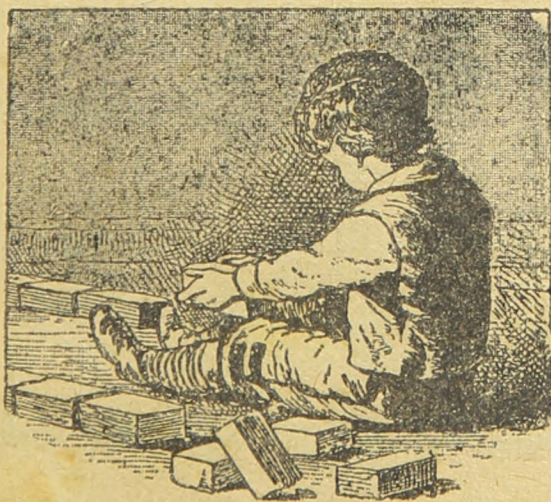
11) Στὸ πιάτο δὲν εἶχε μείνει παρὰ ἓνα κομμάτι ψωμί. καὶ ὁ Τάκης τὸ ἔφαγε μὲ πολὺ ὄρεξη.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε ὅλες τὶς λέξεις ποὺ ἔχουν υ σ' αὐτὸ τὸ μάθημα.

2) Νὰ γράψετε δώδεκα ἀγορίστικα ὀνόματα.

3. Ὁ μικρὸς κτίστης

1) Ἐπειτα ἀπὸ τὸ τραπέζι ὁ Τάκης ἔφερε τὸ κουτὶ μὲ τὰ τοῦβλα, νὰ κτίσῃ τὸ κουκλόσπιτο.

Ὁ μικρὸς κτίστης.

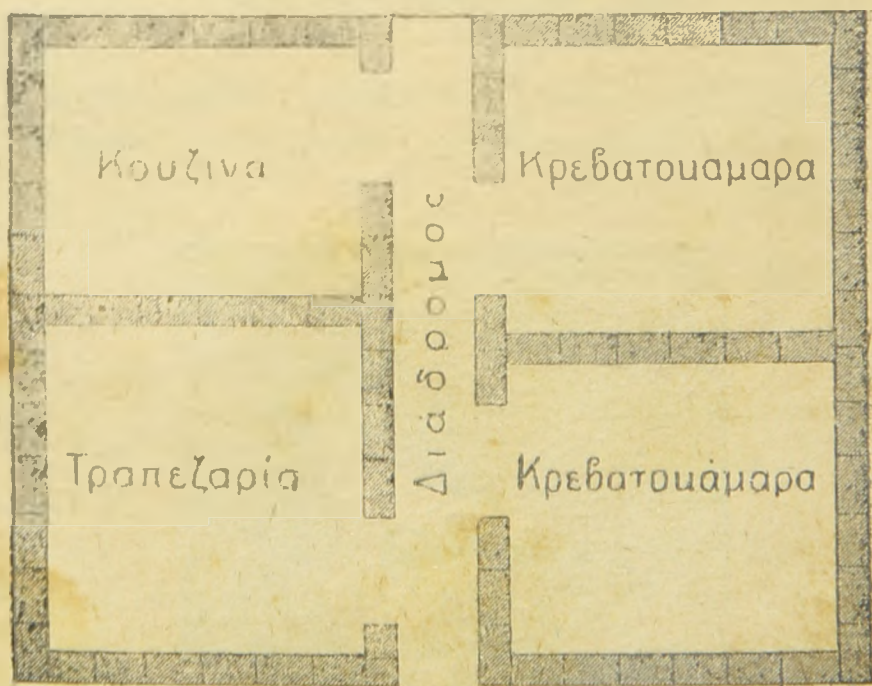
2) Μὲ πόσα δωμάτια τὸ θέλετε; ρώτησε τὴ Μαρίκα καὶ τὴν Ἐλενίτσα ὁ Τάκης μὲ τὸ κουτὶ στὴ μασχάλη.

3) Μὲ τέσσερα, εἶπε ἡ Μαρίκα. Μιὰ τραπεζαρία, μιὰ κουζίνα καὶ δυὸ κρεβατοκάμαρες.

4) Πρὶν ν' ἀρχίσω νὰ τὸ κτίζω θὰ τὸ χαράξω μὲ μιὰ σειρὰ τοῦβλα, εἶπε ὁ Τάκης.

5) Ἄδειασε τὸ κουτὶ κάτω καὶ ἄρχισε νὰ τοποθετῇ τὰ τοῦβλα σὲ σχῆμα σπιτιοῦ μὲ τέσσερα δωμάτια.

6) Αὐτὸ ἐδῶ εἶναι τραπεζαρία, εἶπε καὶ τὸ ἔδειξε. Αὐτὸ εἶναι ἡ κουζίνα, καὶ αὐτὰ εἶναι οἱ κρεβατοκάμαρες. Μιὰ γιὰ κάθε κούκλα.

Τὸ σχέδιο τοῦ Κουκλόσπιτου.

7) Τὸ σπίτι ἔχει διάδρομο ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς εἰσόδου καὶ τελειώνει στὴν πόρτα τῆς ὑπηρεσίας στὸ βάνθος. Ὅλες οἱ πόρτες, ἀπὸ τὰ δωμάτια ἀνοίγουν στὸ διάδρομο.

8) Ἡ Μαρίκα καὶ ἡ Ἐλενίτσα βρῆκαν τὸ

σπίτι περίφημο καὶ ὁ Τάκης ἄρχισε νὰ τὸ κτίζη.

9) Ἔβαλεν ἐπάνω ὀπὸ τὴν πρώτη σειρὰ τὰ τοῦβλα, ἄλλη σειρὰ, ἔπειτα ἄλλη, ἔπειτα ἄλλη ὡς πὸ οἱ τοῖχοι ἔγιναν ἀρκετὰ ὑψηλοί.

10) Τότε ἡ Μαρίκα κ' ἡ Ἐλενίτσα ἔφεραν ἓνα κουτὶ γεμάτο ἔπιπλα καὶ ἐπίπλωσαν τὸ σπίτι.

11) Μόλις ὁ Τάκης τέλειωσε τὸ κτίσιμο, ἀμέσως ἔφυγε. Ἐπῆγε νὰ μελετήσῃ τὸ αὐριανὸ του μάθημα.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε τὰ ἔπιπλα τῆς τραπεζαρίας, τῆς κρεβατοκάμαρας καὶ τῆς κουζίνας.

2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ὅμοι αἱ ὠρτερες ἀπὸ τὰ δωμάτια ἀνοίγουν στὸ διάδρομο.

Πέρασε τὸ ρυακάκι

(Τραγουδάκι).

- Πέρασε τὸ ρυακάκι
σιὴ γιαγάκα σου νὰ πᾶς
πουνθενὰ μὴ σιαμαιᾶς
ξανθομάλλικο παιδάκι.
- Ἄχ, πῶς λάμπει τὸ χοριάρι
ἀπαλὸ καὶ δροσερὸ
κι' ὦ πῶς βρέχει τὸ νερὸ
τὸ γυμνὸ μου τὸ ποδιάρι!
- Τὰ λουλούδια πῶς μυρίζουν
τί γλυκὸ τὸ δειλινὸ
τί γαλάζιο τὸ βουνὸ
τὰ πλατάνια πῶς θροῦζουν!
- Πέρασε τὸ ρυακάκι
σιὴ γιαγιάκα σου νὰ πᾶς
πουνθενὰ μὴ σιαμαιᾶς
ξανθομάλλικο παιδάκι.

- Στη γιαγιάκα μου νὰ φιάσω
πάντοτε ἔχω τὸν καιρὸ
δυὸ λουλούδια λαχιαρῶ
γιὰ χαϊῆρί της νὰ μάσω!
- Πέρασε τὸ ρουακάκι
στὴ γιαγιάκα σου νὰ πᾶς
πουνθεῖα μὴ σταματιᾶς
ξανθομάλλικο παιδάκι.
- Νάμε! τρέχω ποιὸς μὲ πιάνει!
ἢ γιαγιά μὲ καρτερεῖ
νὰ μὲ πιᾶση ποιὸς μπορεῖ
καὶ πουλάκι δὲ μὲ φιάνει.
- Καὶ περνᾷ τὸ ρουακάκι
στὴ γιαγιάκα του νὰ πᾶη
πουνθενὰ δὲ σταματιάει
τὸ ξανθόμαλλο παιδάκι.

4. Τὰ δυὸ ἀδελφία

1) Ὁ Τάκης ἦταν ὀκτὼ χρονῶν. Εἶχε δυὸ χρόνια πὺν πήγαινε στὸ σχολεῖο καὶ τώρα ἦτο στὴν δευτέρα τοῦ Δημοτικοῦ.

2) Ὁ Πέτρος ὁ μεγαλύτερός του ἀδελφὸς ἦτο δέκα χρονῶν καὶ πήγαινε στὴ τετάρτη τοῦ Δημοτικοῦ.

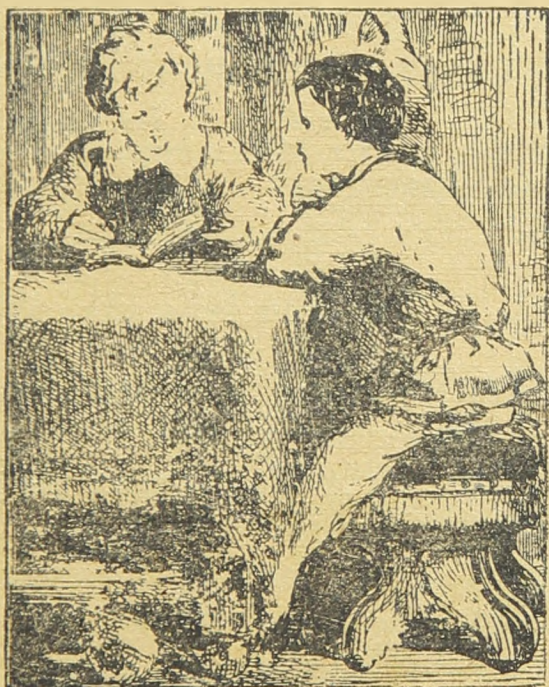
3) Ὁ Πέτρος ἀγαποῦσε πάρα πολὺ τὸν Τάκη. Ὅχι μόνο τὸν βοηθοῦσε στὰ μαθήματά του ἀλλὰ καὶ τὸν πηγαινοέρφευε στὸ σχολεῖο.

4) Ὁ Πέτρος εἶχε τελειώσει τὴ μελέτη του ὅταν ὁ Τάκης γύρισε ἀπὸ τὸ περιβόλι.

5) Μπᾶ! Καλῶς τον! τοῦ εἶπε μὲ χαρὰ ὁ Πέτρος. Ποῦ ἦσουν;

6) Στὸ περιβόλι μὲ τὴ Μαρίκα καὶ τὴν Ἐλενίτσα. Τοὺς ἔκτισα ἓνα κοινκλόσπιτο, εἶπε ὁ

Τάκης ἐνῶ συγχρόνως ξεκρεμοῦσε τὴ σάκα του ἀπὸ τὸ κρεμαστάρι.

7) Καὶ τώρα τί θὰ κάμης; τὸν ρώτησε ὁ Πέτρος.

8) Θὰ μάθω τὸ μάθημά μου, εἶπε ὁ Τάκης. Καὶ εἶναι τόσο δύσκολο! Τόσο δύσκολο! Οὔτε ξέρω πῶς ν' ἀρχίσω. . .

9) Ὁ καῦμενούλης! εἶπε ὁ Πέτρος καὶ χαιδεψε τὸν Τάκη. Γιὰ στάσου νὰ δοῦμε τί μάθημα εἶναι αὐτό. . .

10) Ὁ Τάκης ἔδειξε εἰς τὸν ἀδελφόν του ἓνα κομάτι χαρτὶ πὺν εἶχε γραμμένα αὐτὰ ἐδῶ: «Νὰ σχεδιάσης ἓνα σπίτι. Τὸ σπίτι θ'ἀχῃ τέσσερα δωμάτια.

11) Αυτό ἦτο! Μ' αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον εὐκόλα μαθήματα πὺ ὑπάρχουν! Τρέξε καὶ φέρε ἀμέσως τὸ κουτί σου μὲ τὰ τοῦβλα!

12) Ὁ Τάκης ἔτρεξε στὸ περιβόλι καὶ σὲ μιὰ στιγμή ἔφερε τὸ κουτί μὲ τὰ τοῦβλα.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — Νὰ σχεδιάσετε ἕνα σπιτάκι καὶ ἕνα δωμάτιο. 2) Νὰ γράψετε δώδεκα ὀνόματα κοριτσιῶν. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικῶς:

Τὸ σπιτί δάχη τέσσερα δωμάτια.

6. Τὸ σχέδιο ἑνὸς σπιτιοῦ

1) Ὁ Τάκης ὄδειασε τὰ τοῦβλά του στὸ τραπέζι καὶ ὁ Πέτρος τὸν ρώτησε, πῶς εἶχε κτίσει τὸ κουκλόσπιτο τῆς Μαρίκας καὶ τῆς Ἐλενίτσας.

2) Πρῶτα-πρῶτα τὸ ἐχάραξα, εἶπε ὁ Τάκης. "Ἐβαλα δηλαδὴ μιὰ σειρὰ τοῦβλα μὲ τὰ γωρίσματα πὺ ἠθελα νάχη τὸ σπιτί.

3) Πολὺ ὠραία, εἶπε ὁ Πέτρος. "Ἀρχισε πάλι νὰ τὸ χαράξης ἄλλη μιὰ φορὰ ἀκόμα, εἶπε ὁ Πέτρος.

Ὁ Τάκης τὸ ἔκοιμε.

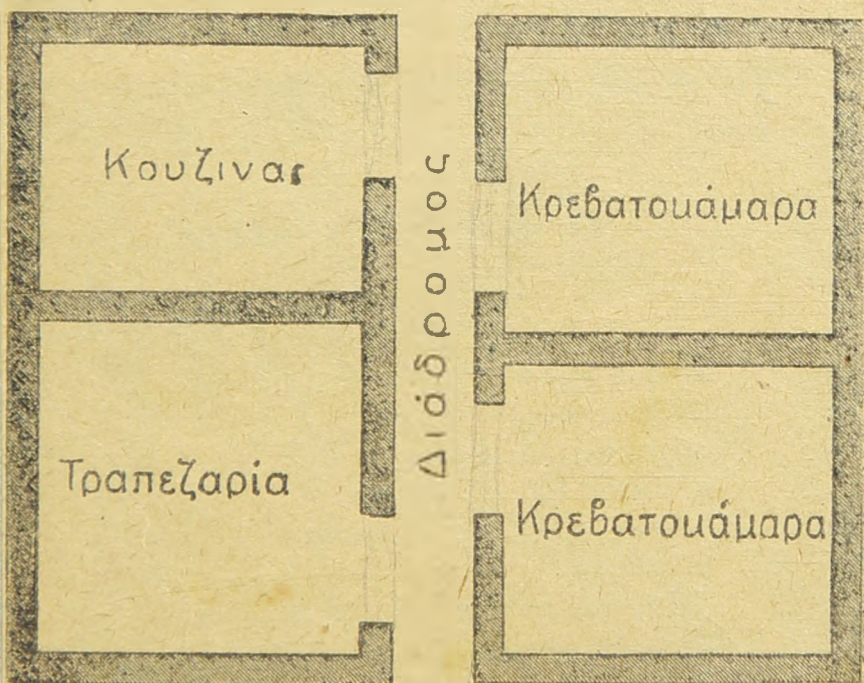
4) Ἦτο ἔτοιμος νὰ βάλῃ καὶ δεύτερη σειρὰ τοῦβλα, ὅταν ὁ Πέτρος τοῦ φώναξε: Στάσου, στάσου τώρα, μὴν κάμῃς τίποτα ἄλλο. "Ἐτσι πὺ εἶναι, ἔχεις τὸ σχέδιο τοῦ σπιτιοῦ μὲ τέσσερες κάμαρες.

5) Ναί, μὰ δὲ μπωρῶ νὰ πάρω τὰ τοῦβλα στὸ σχολεῖο. "Ἐπειτα αὐτὸ δὲν εἶναι ἰχνογραφημένο μὲ μολύβι, εἶναι κτισμένο μὲ τοῦβλα.

6) Μάζεψε τὰ τοῦβλα, εἶπε ὁ Πέτρος.

Ὁ Τάκης τὰ μάζεψε. Τότε ὁ Πέτρος ἔστρωσε στὸ τραπέζι μιὰ μεγάλη κόλλα ἄσπρο χαρτί.

7) Τώρα, εἶπε στὸν Τάκη βάλε πάλι τὰ τοῦβλά σου ἐπάνω στὸ χαρτί καὶ σχεδίασε τὸ σπίτι ὅπως τὸ εἶχες.

Τὸ σχέδιο σπιτιοῦ μὲ τέσσερες κάμχρες.

Ὁ Τάκης ἐτοποθέτησε τὰ τοῦβλά του στὸ χαρτί μὲ τὸ σχῆμα τοῦ σπιτιοῦ μὲ τέσσερα δωμάτια.

8) Τότε ὁ Πέτρος ἐπῆρε ἓνα μολύβι καὶ τράβηξε μιὰ γραμμὴ γύρω ἀπὸ τὸ ἔξω μέρος τῶν τοῦβλων.

— Τώρα σήκωσε τὰ τοῦβλά σου, εἶπε στὸν

Τάκη. Ὁ Τάκης τὰ σήκωσε καὶ νὰ στὸ χαρτὶ
ἰχνογραφημένο τὸ σχέδιο τοῦ σπιτιοῦ!

9) Ὁ Πέτρος ἔκαμε τότε ἓνα ἀντίγραφο ἀπὸ
τὸ ἰχνογραφημένο σπίτι καὶ ἔπειτα ἔγραψε τὸ
ὄνομα κάθε δωματίου.

ΑΕΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ ἀντιγράψετε τὸ σχέδιο τοῦ σπι-
τιοῦ μὲ τέσσερα δωμάτια. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ἔχετε τώρα τὸ σχέδιο σπιτιοῦ μὲ τέσσερα
δωμάτια.

7. Ὁ μικρὸς Τεμπέλης

(Τραγουδάκι).

Μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ
ζοῦσε ἓνας μικρούλης
παχουλὸς καὶ δροσερὸς
κρόκινος κ' ἀσπροούλης.

Ἦταν ὅμως πῶ πῶ πῶ!
ὁ μικρὸς ὁ Τέλης

Ἄχ, καὶ πῶς νὰ οἷς τὸ πῶ
φοβερὰ τεμπέλης!

— Τέλη, φῶς μου, ἂν μ' ἀγαπᾷς
πιάσε νὰ διαβάσῃς
σιτὴ ζωὴ σου καθὼς πᾶς
τὰ κακοπεράσῃς...

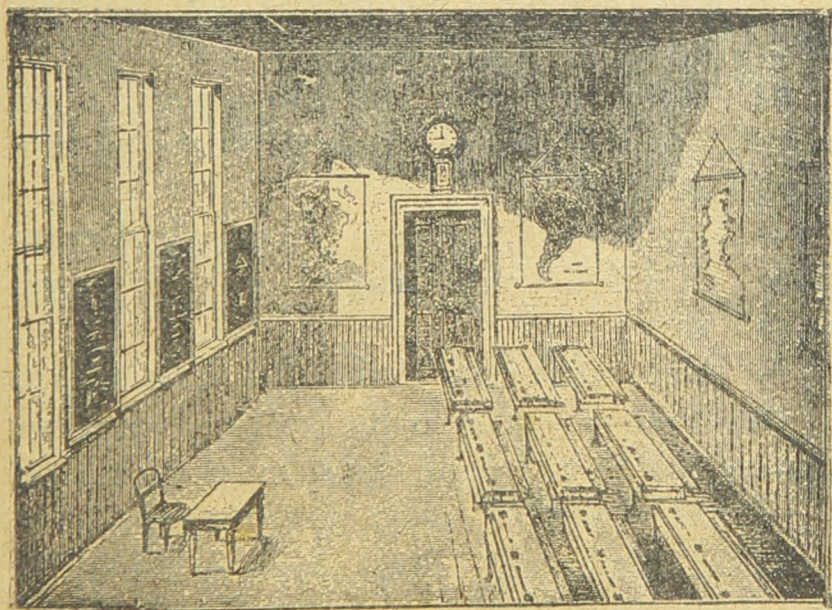
Μὲ πολὺ πολὺ καημὸ
καὶ πικρὸ ἀνασιεναγμὸ
τοῦλεγε ἡ μαμὰ του...

Μ' αὐτὸς τὴ δουλειὰ του.
Ὡς ποῦν πέρασε ὁ καιρὸς
γέρασεν ὁ Τέλης
μὰ ὅπως ἄρχισεν μικρὸς
τέλειωσε. Τεμπέλης.

8. Τὸ σχολεῖο

1) Ὁ δάσκαλος εὐχαριστήθηκε πάρα πολὺ ὅταν εἶδε τὸ σχέδιο ποὺ εἶχε κάμει ὁ Τάκης. Ἀλλὰ πρὸ πολὺ εὐχαριστήθηκε ὅταν τοῦ εἶπε μὲ τί τρόπο τὸ εἶχε κάμει.

2) Ὁ δάσκαλος, ἀφοῦ πρῶτα ἰχνογράφησε στὸν πίνακα τὸ σχέδιο τοῦ Τάκη, εἶπε εἰς τοὺς

Ἡ εἰκόνα ἀπὸ τῆς τάξης τοῦ σχολείου.

μαθητὰς καὶ τὸν τρόπο ποὺ μεταχειρίστηκε γιὰ νὰ τὸ κάμῃ.

3) Τώρα, τοὺς εἶπε, μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε τί εἶναι σχέδιο;

— Εἰκόνα, ἐφόναξαν πολλὰ παιδιά.

4) Ὁχι, ὄχι, τοὺς εἶπε. Τὸ σχέδιο δὲν εἶναι εἰκόνα. Θὰ σᾶς πῶ ἀμέσως τί εἶναι.

5) Ὁ δάσκαλος τότε πῆγε καὶ κρέμασε στὸν πίνακα αὐτὴν τὴν εἰκόνα:

6) Τί εἶναι αὐτό; ρώτησε.

— Εἶναι ἡ εἰκόνα ἀπὸ τὴν τάξη τοῦ σχολείου.

7) Τί βλέπετε σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα;

— Θρανία, ἔδρα, ὥρολόγι, πίνακες, παράθυρα καὶ πόρτα.

8) Τί εἶναι λοιπὸν μιὰ εἰκόνα;

— Μιὰ ζωγραφιὰ ποῦ δείχνει πῶς ἀκριβῶς εἶναι ἓνα μέρος ἢ ἓνα πρᾶγμα.

9) Ὡστε τὸ σχέδιο τοῦ Τάκη μᾶς ἔδειχνε πῶς ἀκριβῶς εἶναι τὸ σπίτι του μὲ τὰ τέσσερα δωμάτια;

— Ὁχι. Τὸ σχέδιο τοῦ Τάκη μᾶς ἔδειχνε μόνο τὸ σχέδιο τοῦ σπιτιοῦ μὲ τὰ χωρίσματά του.

— Ὡστε ἄλλο εἶναι εἰκόνα καὶ ἄλλο σχέδιο.

10) Καὶ ἂν θέλω τώρα ἐγὼ νὰ κάμω τὸ σχέδιο ἀπὸ τὴ τάξη τοῦ σχολείου τί θὰ κάμω;

— Θὰ τραβήξετε ἴσιες γραμμὲς μόνο.

11) Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτό, ἀρκεῖ ὁ Τάκης νὰ μᾶς φέρῃ τὸ ἀπόγευμα τὸ κουτί του μὲ τὰ τοῦβλα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε τὰ ὀνόματα ἀπὸ εἴκοσι πράγματα ποῦ βρῖσκονται στὴν τάξη σας. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικὰ:

Ὁ Δάσκαλος εὐχαριστήθηκε ὡρῶν μὲ τὸ σχέδιο τοῦ Τάκη.

Θ. Πῶς ἐμέτρησαν τὴν αἴθουσα τοῦ Σχολείου

1) Τὸ ἀπόγευμα ὁ Τάκης ἐπῆγε στὸ σχολεῖο
μὲ τὸ κουτί του κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλη.

2) Ὁ δάσκαλος πάλι ἔφερε μιὰ μακροῦα κορ-
δέλλα πὺ εἶχε ἐπάνω σημειωμένα δέκατα καὶ
ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου.

3) Οἱ μαθηταὶ ὅλοι στάθηκαν γύρω ἀπὸ τὸ
τραπέζι γιὰ νὰ βλέπουν πῶς ὁ δάσκαλος θὰ ἔ-
κανε τὴν αἴθουσα στὸ σχέδιο.

4) Πόσες πλευρὲς ἔχει ἡ αἴθουσα αὐτή; ρώ-
τησε ὁ δάσκαλος.

— Τέσσερις, ἐφώνησαν πολλοὶ μαθηταί.

5) Καὶ οἱ τέσσερις ἔχουν τὸ ἴδιο μᾶκρος;

— Ὁχι. Οἱ δυὸ εἶναι μακρύτερες καὶ οἱ
ἄλλες δυὸ κοντύτερες.

6) Οἱ δυὸ μακροῦες εἶναι ἴσες;

— Μάλιστα. Ὅπως εἶναι ἴσες καὶ οἱ δυὸ
κοντύτερες.

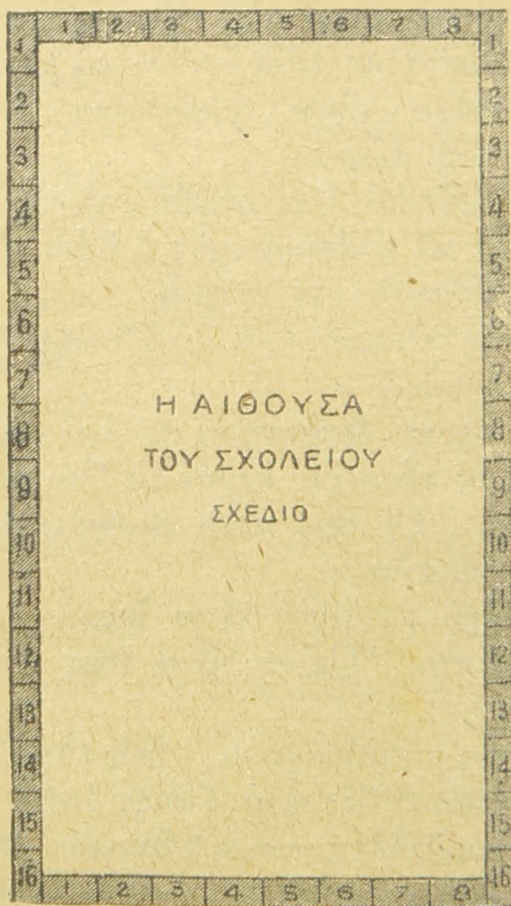
7) Νὰ τίς μετρήσωμε μ' αὐτὴ τὴν κορδέλλα,
εἶπε ὁ δάσκαλος. Τότε ὁ Τάκης ἐπῆρε τὴν μιὰ
ἄκρη τῆς κορδέλλας καὶ ὁ δάσκαλος τὴν ἄλλη.

8) Οἱ δυὸ μεγαλύτεροι τοῖχοι ἔχουν καθέ-
νας μᾶκρος δεκαῆξη μέτρα καὶ οἱ δυὸ μικρότε-
ροι ἀπὸ ὀκτὼ μέτρα.

9) Τώρα, εἶπε ὁ δάσκαλος, πόσα μέτρα εἶ-
ναι μακρύτεροι οἱ μεγάλοι τοῖχοι ἀπὸ τοὺς
μικροῦς;

10) Οἱ μεγάλοι τοῖχοι, εἶπε ὁ Τάκης, εἶναι
δυὸ φορὲς μακρύτεροι ἀπὸ τοὺς μικροῦς.

11) "Αν μᾶς χρειάζονται δεκαἕξ τοῦβλα για νὰ κάμωμε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες πλευρὲς, πόσα μᾶς χρειάζονται για νὰ κάμωμε μιὰ ἀπὸ τὶς μικρὲς; ρώτησε ὁ δάσκαλος.

— Μᾶς χρειάζονται ὀκτώ.

12) Πολὺ ὠραία. Τώρα, Τάκη, φέρε τὰ τοῦβλά σου νὰ δῆτε πῶς θὰ σχεδιάσω τὴν αἴθουσα μ' αὐτά.

13) Ὁ Τάκης ἄδειασε τὸ κουτί του στὸ τραπέζι καὶ ὁ δάσκαλος ἔστρωσε τότε μιὰ ἄ-

σπρη κόλλα χαρτί, ὅπως εἶχε κάμει καὶ ὁ Πέτρος γιὰ νὰ σχεδιάσῃ ὁ Τάκης τὸ κουκλόσπιτο.

14) Ἐπειτα ἔβαλε κατὰ σειρὰν δεκαἕξ τοῦβλα γιὰ νὰ κάμῃ τὴν μεγάλη πλευρὰ καὶ ὀκτῶ γιὰ νὰ κάμῃ τὴν μικρότερη.

15) Τώρα, εἶπε ὁ δάσκαλος, θὰ σᾶς δείξω πῶς νὰ σημειώνετε τὸ σχῆμα χωρὶς τοῦβλα.

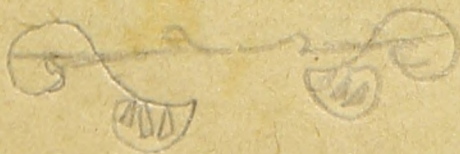
16) Πῆρε ἓνα χοντροῦ μολύβι καὶ τράβηξε μιὰ γραμμὴ ἀπὸ τὸ ἔξω μέρος τῶν τούβλων καὶ μιὰ ἀπὸ τὸ μέσα μέρος.

17) Ὁ Τάκης ἔπειτα σήκωσε τὰ τοῦβλα καὶ φάνηκε τὸ σχέδιο στὸ χαρτί.

18) Τώρα πρέπει, εἶπε ὁ δάσκαλος, νὰ σημειώσωμε ποῦ εἶναι οἱ πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. Αὐτὸ ὅμως θὰ τὸ κάμωμε αὔριο. Ὅταν θὰ ἱχνογραφήσωμε τὸ σχέδιο στὸν πίνακα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ σχεδιάσετε τὴν αἴθουσα τοῦ σχολείου. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ὁ Τάκης ἐσῆρε τὴν μιὰ ἄκρη τῆς κορδέλλας.

ΙΘ. Τὸ λιβάδι

(Τραγουδάκι).

- Νὰ δουλεύης στὸ λιβάδι
ὅσο ἄκόμα ὁ ἥλιος λάμπει
πρὶν νὰ σκεπαστοῦν οἱ κάμποι
ἀπ' τῆς νύχτας τὸ σκοιάδι.
Νὰ δουλεύης ὅσο ἡ νιότη
λάμπει στὰ χρυσᾶ μαλλιά σου
κι' ὅσο κλείνης τὴ λαμπρότη
τῆς αὐγῆς μὲς στὴν καρδιά σου.
- Ἄλλ' ἐγὼ δουλειὰ δὲν ἔχω
μόνο ἐδῶ κ' ἐκεῖ νὰ τρέχω
μὲς στὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα
καὶ νὰ τραγουδῶ ὅλημέρα.
- Πάντα σου μπορεῖς νὰ κάνης
μὲ τὸ νοῦ σου ὅσα δὲ βάνεις.
Μοναχὰ νὰ τὸ θελήσης.
ὡς κι' ὁ ἴδιος θ' ἀπορήσης.
- Εἶμ' ἓνα μικρὸ παιδάκι
χωρὶς δύναμη πολλή
λίγο μόνο χορταράκι
ποὺ θὰ κάρω τί ὠφελεῖ;
Μὰ κ' ἡ θάλασσα ἢ πλαιτιὰ

γίνεται σιαλιὰ-σιαλιὰ
καὶ σπειρὶ-σπειρὶ ἢ μεγάλη
ἀμμουδιὰ σιὸ περιγιάλι.
Βάλε ἐσὺ τὰ δυνατὰ σου
κι' οὔτε γίγαντιος ὄρμη
μπρὸς σιὰ κατορθώματά σου
δὲ θὰ παραβγῇ.

11. Ἡ Αἴθουσα τοῦ σχολείου ἰχνογρα- φήθη στὸν πίνακα.

1) Τὸ ἄλλο πρωτὶ ὅταν ὁ δάσκαλος ἦλθε καὶ εἶδε τὰ παιδιὰ συναγμένα στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου νὰ τὸν περιμένουν, εὐχαριστήθη πολὺ. Ὅλα τὰ παιδιὰ ὅσα εἶχαν κουτιὰ μὲ τοῦβλα τὰ εἶχαν φέρει μαζί τους.

2) Κτίρια κάθε λογῆς ὑψόνονταν σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς αὐλῆς. Ἀπὸ παντοῦ ἄκουες φωνές.

— Αὐτὴ ἡ πλευρὰ εἶναι πολὺ μακρὰ.

— Δῶσέ μου ἀκόμα ἓνα τοῦβλο.

— Κάμε τὴ σάλα πιὸ μεγάλη.

— Τώρα βάλε τὴ στέγη.

3) Ὁ δάσκαλος ἔπειτα ἀπὸ τὸ μάθημα ἐφώναξε τὸν Τάκη.

4) Πόσο μακρὸς ἔχει ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου; τὸν ρώτησε.

— Δεκάξη μέτρα.

5) Καὶ πλάτος;

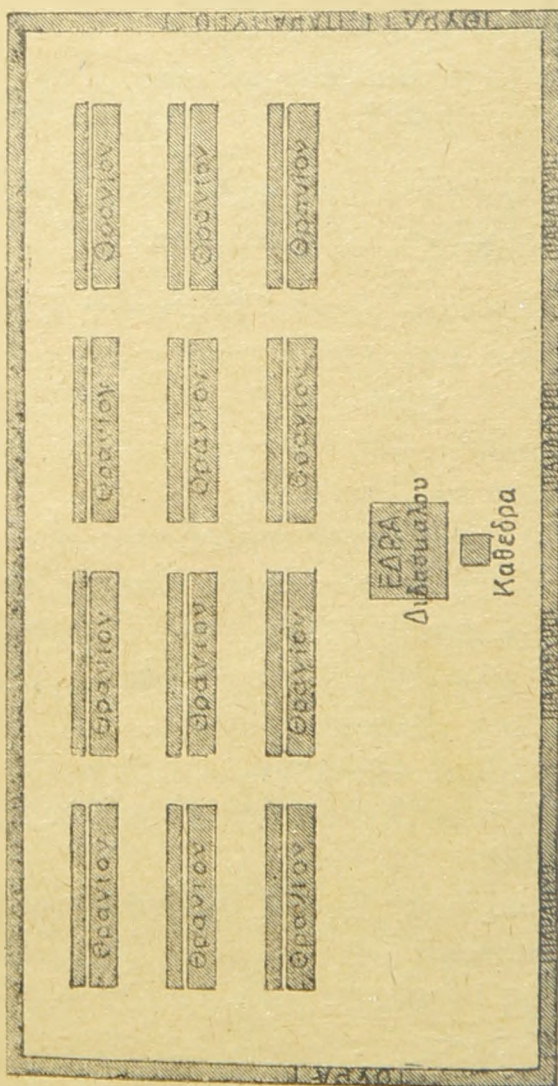
— Ὁκτὼ μέτρα.

6) Δηλαδή τὸ μακρὸς εἶναι . . .

— Διπλάσιο ἀπὸ τὸ πλάτος.

7) Ὡραία. Γράβηξε τώρα ἐπάνω στὸν πίνακα μιὰ γραμμὴ ἐνὸς μέτρου γιὰ τὴ μεγάλη

πλευρά. Για τὴ μικρὴ πόσο θὰ τραβήξης:
— Μισὸ μέτρο.

Αὐτὸ τὸ σχέδιο παριστάνει τὴν Αἴθουσα τοῦ σχολείου.

- 8) Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου ἰχνογραφήθηκε στὸν πίνακα.
- 9) Τώρα ὅλα τὰ παιδιά νὰ τὸ ἰχνογραφήσετε στὴν πλάκα σας.

— Δὲν μποροῦμε, εἶπαν τὰ παιδιὰ.

10) Γιατί;

— Γιατί οἱ πλάκες μας δὲν ἔχουν μάκρος ἑνὸς μέτρου.

11) Αἶ, τότε νὰ κάμετε τὶς μεγάλες γραμμὲς εἴκοσι ἑκατοστά. Οἱ μικρὲς γραμμὲς πόσες θὰ γίνουν τότε;

— Δέκα ἑκατοστά.

12) 'Απ' αὐτὸ βλέπετε πὼς μπορῶ νὰ κάμω τὴ μεγάλη πλευρὰ ὅσο μακρὴν θέλω, πρέπει ὅμως πάντα νὰ κάνω τὴ μικρὴ πλευρὰ στὸ μισὸ τῆς μεγάλης.

13) Τὸ σχέδιο ποῦ ἔκαμα ἐγὼ εἶναι πολὺ πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸ δικό σας, ὅμως καὶ τὰ δυὸ εἶναι ἴσως. Τὸ δικό μου εἶναι σὲ μέτρα καὶ τὸ δικό σας σὲ ἑκατοστά.

14) Ἐνα ἑκατοστὸ τοῦ σχεδίου σας ἰσοδυναμεῖ πρὸς πέντε ἑκατοστὰ τοῦ δικοῦ μου. Τώρα μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε μὲ τί ἰσοδυναμεῖ ἓνα μέτρο τοῦ σχεδίου μου;

— Μὲ δεκάξη μέτρα τῆς αἰθούσης, εἶπε ὁ Τάκης.

15) Γιατί;

— Γιατί ὁ τοῖχος τῆς αἰθούσης ἔχει μάκρος δεκάξη μέτρα καὶ τὸ σχέδιο εἶναι ἓνα μέτρο. Δηλαδή δεκάξη φορὲς μικρότερο.

16) Ὁ δάσκαλος διὰ νὰ κάμῃ τὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα, ἔσβυσε σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τὴν κιμωλία. Ἐκαμε ἓνα τετράγωνο γιὰ νὰ δείξῃ ποῦ εἶναι ἡ ἔδρα, καὶ ἴσιες γραμμὲς γιὰ

τὰ θρανία. Τὰ παιδιά ἔπειτα ἔκαμαν τὸ σχέδιο αὐτὸ στὶς πλάκες τους.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — Πῶς λέγεται τὸ σχολεῖό σας; 2) Ποῦ εὐρίσκειται τὸ σχολεῖό σας; 3) Νὰ ἰχνογραφήσετε τὸ σχέδιο τοῦ σχολείου σας. 4) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Τὸ σχέδιο τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου.

12. Εἰκόνες καὶ σχέδια

1) Εἶδατε τώρα, εἶπε ὁ δάσκαλος, τὴν εἰκόνα τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου μας καὶ τὸ σχέδιό της. Εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα καὶ τὰ δύο;

— Ὁχι. Εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά.

2) Πῶς; δὲν εἶναι καὶ τὰ δύο ζωγραφιές;

— Μάλιστα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ζωγραφιές ὁμοιες.

3) Ἡ εἰκόνα τί δείχνει;

— Ἡ εἰκόνα δείχνει ἓνα μέρος ὅπως τὸ βλέπομε ἐμπρὸς μας.

4) Καὶ τὸ σχέδιο τί δείχνει;

— Τὸ σχέδιο δείχνει ἓνα μέρος ὅπως τὸ βλέπομε ἀπὸ πάνω.

5) Μπορῶ νὰ κάμω μιὰ εἰκόνα ὅσο μεγάλη τὴ θέλω, ἢ ὅσο μικρή;

— Μάλιστα.

6) Μπορῶ νὰ κάμω ἓνα σχέδιο ὅσο μεγάλο ἢ ὅσο μικρὸ θέλω;

— Μάλιστα.

7) Τί χρειάζεται ὅμως νὰ προσέξω;

— Νὰ κάμετε κάθε μεγάλο μέρος τοῦ σχεδίου μεγάλο καὶ κάθε μέρος μικρὸ, μικρό.

8) Πόσα τοῦβλα ἐβάλαμε γιὰ νὰ κάμωμε τὴ μεγάλη πλευρὰ τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου;
— Δεκαἕξ.

9) Καὶ πόσα ἐβάλαμε γιὰ νὰ κάμωμε τὴ μικρὴ;
— Ὁκτώ.

10) "Αν θελήσωμε νᾶχώμε μεγαλύτερο σχέδιο καὶ γι' αὐτὸ βάλωμε γιὰ τὴν μεγάλη πλευρὰ εἴκοσι τοῦβλα, πόσα θὰ βάλωμε γιὰ τὴ μικρὴ;
— Δέκα.

11) Γιατί;
— Γιατί πρέπει οἱ μικρότερες πλευρᾶς νᾶ-
ναι μισὲς ἀπὸ τὶς μεγάλες!

12) Πολὺ σωστά. Σ' ἓνα σχέδιο ὅλα πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα. "Αν ἀλλάξωμε ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ σχέδιο, πρέπει νὰ τὰ ἀλλάξωμε ὅλα.

13) "Ἐνα μέτρο μπορεῖ ν' ἀντιπροσωπεύη πενήντα ἑκατοστὰ, εἴκοσι μέτρα, ἓνα χιλιόμετρο. Πρέπει ὅμως καὶ τὸ μέτρο τῆς μικρότερης πλευρᾶς νὰ κἀνῃ τὸ ἴδιο γιὰ νὰ γίνῃ τὸ σχέδιο σωστό.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Τί εἶναι εἰκόνα; Τί εἶναι σχέδιο;
3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

*Τὸ σχέδιο δείχνει ἓνα μέρος ὅσως τὸ βλέ-
ωμε ἀπὸ ὠάνω.*

Πέρασεν ἡ μέρα.

(Τραγουδάκι).

Πέρασεν ἡ μέρα
ἔδυσεν ὁ ἥλιος
καὶ σιὸ σκοτεινὸ
λάμπουν οὐρανὸ
τὰ γλυκὰ ἀστεράκια.
Μούσκεψεν ἡ γλόη
βγῆκε ἡ τυχερίδα
σιτὴ ζεσιτὴ φωλιὰ
πῆγαν τὰ πουλιὰ
πλάγιασαν τ' ἀρνάκια.
Στὴ σιγὴ τὸ δάσος
σιτέκει βυθισμένον
μὰ ἐγὼ περιπατῶ
σιὸ σκοιάδι αὐτὸ
κί' ἄφοβα διαβαίνω.
Τοῦ Θεοῦ τὴ χάρη
ἔχω συντροφιά μου
ποῦ γιομίζει θάρρος
ἡ μικρὴ καρδιά μου.

13. Τὸ σχέδιο τοῦ σχολείου καὶ τοῦ γυμναστηρίου

1) Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ δάσκαλος ἐσχέδιασε
στὸν πίνακα τὸ σχολεῖο καὶ τὸ γυμναστήριο.

2) Εὗρηκε ὅτι τὸ γυμναστήριο εἶχε τριαντα-
δύο μέτρα μᾶκρος καὶ δεκάξη μέτρα πλάτος.

3) Ἐτράβηξε λοιπὸν εἰς τὸν πίνακα ἓνα μέ-
τρο γιὰ τὸ μᾶκρος καὶ μισὸ γιὰ τὸ πλάτος.

4) Τώρα ποῖο εἶναι τὸ μᾶκρος τῆς αἰθούσης
τοῦ σχολείου; ἐρώτησε.

— Δεκάξη μέτρα.

5) Τὸ μᾶκρος τοῦ γυμναστηρίου εἶναι τριαν-
ταδύο μέτρα.

6) Πόσες φορές εἶναι μακρότερο τὸ γυμνα-
στήριο ἀπὸ τὴν αἴθουσα;

— Δυὸ φορές.

7) Πόσο ἔχει ἡ αἴθουσα;

— Τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ μᾶκρος τοῦ γυμναστη-
ρίου.

8) Τότε, ἂν ἓνα μέτρο παριστάνει τὸ μᾶκρος
τοῦ γυμναστηρίου, πόσα ἑκατοστὰ θὰ παριστά-
νουν τὴν αἴθουσα;

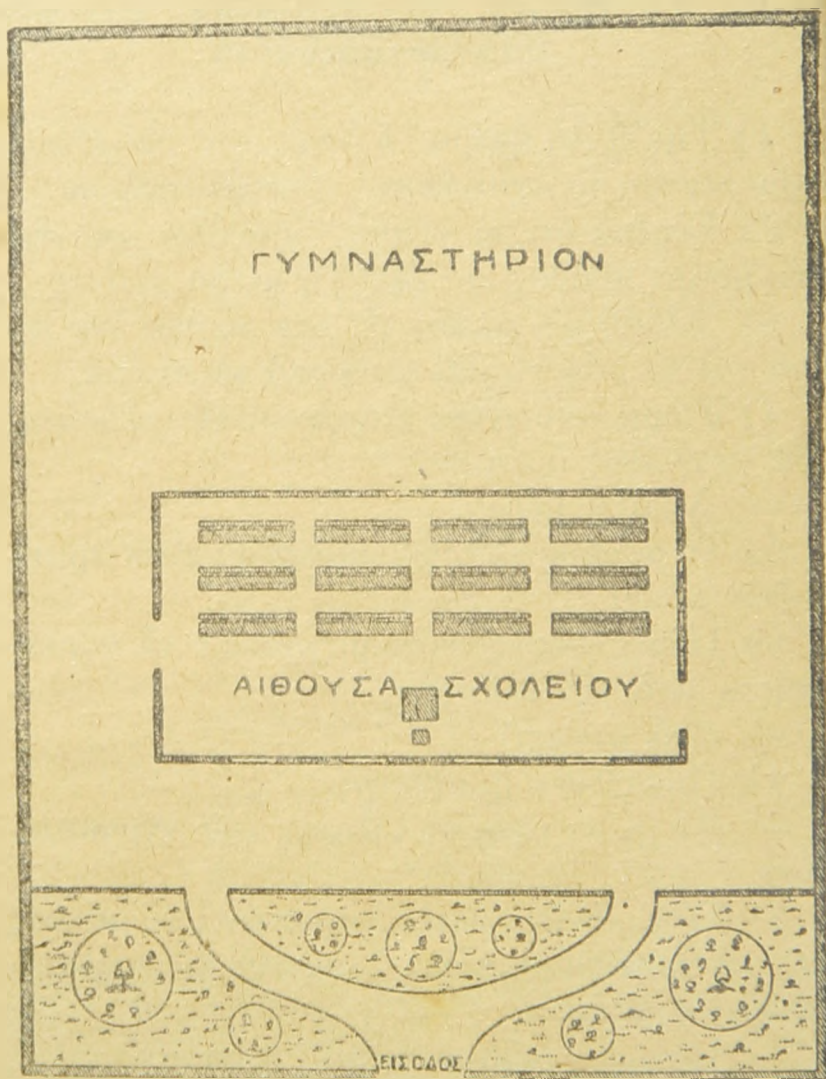
— Πενήντα ἑκατοστὰ, δηλ. μισὸ μέτρο.

9) Ἀκριβῶς. Τότε ἂν σημειώσω μισὸ μέτρο
γιὰ τὸ μᾶκρος τῆς αἰθούσης στὸν πίνακα, πόσο
πρέπει νὰ σημειώσω γιὰ τὸ πλάτος;

— Εἰκοσιπέντε ἑκατοστὰ.

10) Γιατί;

— Γιατί ἡ αἴθουσα ἔχει πλάτος τὸ μισὸ
ἀπὸ τὸ μᾶκρος ἀκριβῶς.

Το σχέδιον τοῦ σχολείου καὶ τοῦ γυμναστηρίου

11) Ὁραΐα.

12) Ἐπειτα ὁ δάσκαλος ἐσχεδίασε τὸ σχολεῖο στὴ μέση τοῦ γυμναστηρίου καὶ τὸ σχέδιον ἐτελείωσε.

13) Ὁ δάσκαλος στὸ σχέδιον τοῦ γυμναστη-

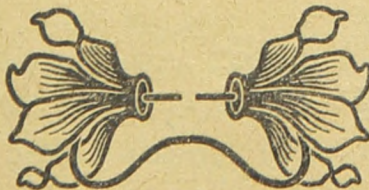
ρίου ἔκαμε κύκλους γιὰ τὰ περιβολάκια καὶ γραμμὲς γιὰ τὰ δρομάκια.

14) Ἀπὸ κεῖ εἶπε σὲ κάθε παιδὶ νὰ ἰχνογραφήσῃ τὸ σχέδιο στὴν πλάκα τοῦ μὲ μᾶκρος τοῦ γυμναστηρίου δέκα ἑκατοστὰ καὶ μᾶκρος τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου πέντε ἑκατοστὰ.

15) Ἐπειτα τοὺς εἶπε νὰ σχεδιάσουν τὸ μᾶκρος τοῦ γυμναστηρίου μὲ ἓνα μέτρο καὶ τῆς αἰθούσης μὲ μισὸ μέτρο. Καὶ κατόπιν νὰ τὸ ξανασχεδιάσουν μὲ μᾶκρος τοῦ γυμναστηρίου δυὸ μέτρα καὶ τῆς αἰθούσης ἓνα μέτρο.

16) Αὐτὰ τὰ τρία σχέδια, εἶπε, εἶναι ὅλα τοῦ ἰδίου γυμναστηρίου καὶ τῆς ἰδίας αἰθούσης τοῦ σχολείου. Ἀλλὰ ἂν καὶ τὰ τρία διαφέρουν στὸ μέγεθος, ὅμως ἓνα-ἓνα χωριστὰ εἶναι σωστὸ γιατί τὸ μᾶκρος τοῦ γυμναστηρίου καὶ τῆς αἰθούσης ἀπὸ τὸ καθένα εἶναι ἀκριβῶς διπλάσιο ἀπὸ τὸ πλάτος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — Νὰ ἀντιγράψετε τὸ σχέδιο τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου καὶ τοῦ γυμναστηρίου.

14. Τὸ σπῖτι τοῦ Τάκη

- 1) Θέλετε νὰ μάθετε γιὰ τὸ σπῖτι τοῦ Τάκη; Εὐρίσκεται στὸ καλύτερο μέρος τοῦ τόπου.
- 2) Εἶναι χτισμένο στὴ μέση ἐνὸς μεγάλου κήπου με ὡραία ἀνθὴ. Στὴ ρίζα ἐνὸς λόφου.
- 3) Γύρω τοιγίρω ἀπλώνονται καταπράσινα χωράφια. Ἀλλὰ τόσο πράσινα πὺ ὁ κύριος

Ζῆλος, ὁ πατέρας τοῦ Τάκη, λέγει τὸ κτῆμά του — Πρασινάδα. —

4) Εἰς τὴν ἄκρη ἐνὸς χωραφιοῦ κοντὰ στὸ περιβόλι τρέχει ἓνα χαριτωμένο ποταμάκι. Τὸ νερὸ εἶναι τόσο καθαρὸ πὺν μπορεῖ νὰ βλέπη κανεὶς τὰ χαλικάκια στὸ βάθος.

5) Τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια ποτὲ δὲν κουράζονται νὰ περπατοῦν γῦρο στὸ ποταμάκι αὐτὸ καὶ νὰ κόβουν τὰ ἄγρια λουλούδια πὺν φυτρώνουν ἐκεῖ.

6) Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι εὐρίσκεται μιὰ μικρὴ λιμνούλα καὶ μέσα στὴν λιμνούλα μιὰ βάρκα. Ἐκεῖ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Τάκης πηγαίνουν καὶ ψαρεύουν ὅταν δὲν ἔχουν σχολεῖο.

7) Τὸ σπίτι εἶναι σχεδὸν ἓνα χιλιόμετρο μακρὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Ὁ δρόμος πὺν περνᾷ μέσα ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ ἔχει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ φράχτες καὶ μεγάλα δένδρα.

8) Ἐκεῖ πλησίον εἶναι καὶ ἓνα δάσος γεμάτο καστανιὲς καὶ κουμαριές.

9) Τὰ παιδιὰ ὅλα τρελλαίνονται νὰ τρέχουν στὸ δάσος νὰ μαζεῦουν κάστανα καὶ κούμαρα.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε ὅ,τι ξέρετε γιὰ τὸ μέρος ποῦ ζῆτε. 2) Νὰ γράψετε τὰ ὀνόματα τῶν δρόμων ποῦ εἶναι κοντὰ στὸ σπίτι σας, ἢ τὰ ὀνόματα ποῦ ἔχουν οἱ διάφορες τοποθεσίες τοῦ χωριοῦ σας.

Οἱ ἄνεμοι

(Τραγουδάκι)

Τ' ἀγεράκι πῶς φινάει
τοῦ λουλουδιαμένου Μάη!
Ἀνεμίζει τις κορδέλες
πυρρον σιὰ μαλλιά οἱ κοπέλλες.
Τοὺς χοριένιους αἰτοὺς
πάει ψηλὰ σιους οὐρανοὺς.
Λυγουσιιάτιχο ἀγεράκι
ἄχ, γὰ φύσαγες λιγάκι!
Νὰ χορέψουν τὰ λουλούδια
μὲ τὰ τρελλαπειταλούδια.
καὶ τὰ σιάχνα γὰ θροῦσουν
τὰ ἰζιζίκια γὰ τσιρίσουν.
Τοῦ φθινόπωρου ἀγεράκι

ἄχ, κάργοῦσες λιγουλάκι.
Τρέμουνε τὰ μελισσάκια
καὶ μαδοῦν τὰ λουλουδάκια.
Κίτρινα γιομίζει φύλλα
ὄλη ἡ γῆ κι' ἀναιριχίλα.
Τοῦ χειμῶνα νὰ οἱ ἄνεμοι!
τυλιγμένη σιὴν ἀνέμη
τοῦ παρραμνθιοῦ ἢ κλωστή.
Πέφτει ἀδιάκοπα τὸ χιόνι
ἔφυγε τὸ χελιδόνι
ἢ γωνιὰ ἀναψε ἢ σβουσιή.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε ὅλα τὰ ὀνόματα ποῦ ἔχει τὸ τραγ. υδάκι. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

*Οἱ ἄνεμοι φέρνουν τοὺς χαρτένιους ἀετοὺς
σοῦ κάνουν τὰ σαιδιά.*

13 . Τὸ σχέδιο τοῦ χωριοῦ

1) Ὁ ξάδελφός μας ὁ Βάσος ἔρχεται νὰ περάσῃ κοντά μας μιὰ βδομάδα, εἶπε ἓνα πρωὶ ὁ Πέτρος.

2) Τί ὄραϊα ποῦ θὰ περάσωμε! Ἔστειλε γράμμα καὶ μ' ἐρωτᾷ νὰ τοῦ περιγράψω τὸ μέρος μας.

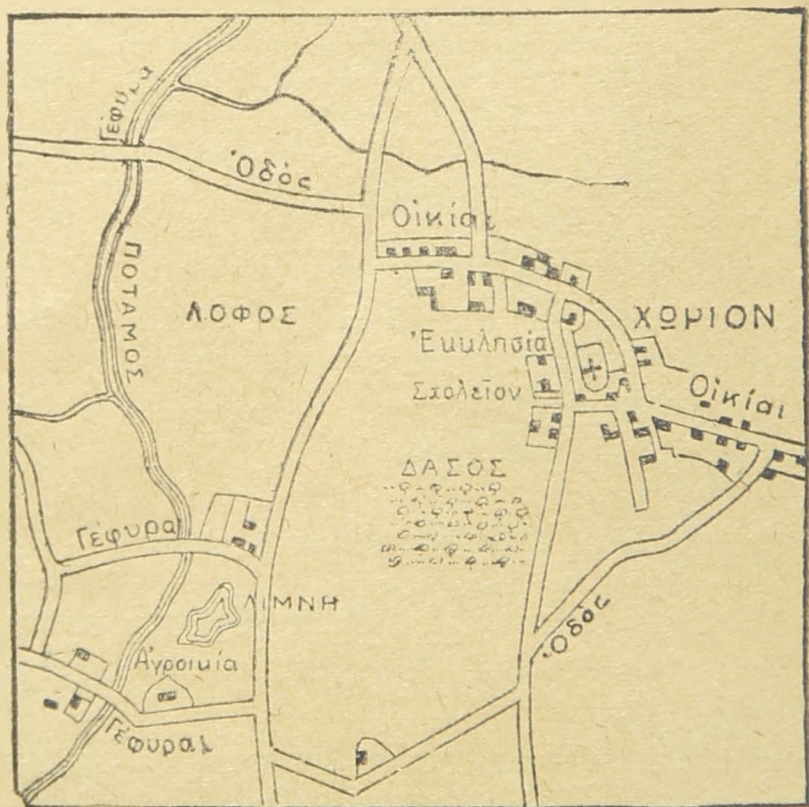
3) Ὁ Τάκης δὲν εἶχε δῆ ποτὲ τὸν ξάδελφό του τὸ Βάσο καὶ χάρηκε πολὺ ὅταν ἔμαθε πὺς θὰ ἔλθῃ.

4) Ὅταν ὁ Πέτρος ἐκάθησε νὰ γράψῃ τοῦ Βάσου, ὁ Τάκης πῆγε κοντά του καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Γράψε του γιὰ τὸ ποτάμι, γιὰ τὴ λίμνη, γιὰ τὸ δάσος, γιὰ τὸ βουνάκι. Ὁ Τάκης ἐφοβεῖτο μήπως ὁ Πέτρος λησμονήσῃ τίποτε.

5) Μὴ σοῦ περναῖ ἡ ἰδέα πὺς θὰ χάσω τὴν ἡ-

μέρα μου μ' αυτό τὸ γράμμα; "Οχι, παιδί μου...
Γιὰ δὲς ἐδῶ! εἶπε ὁ Πέτρος.

Τὸ σχέδιο τοῦ χωρίου

6) Τί εἶναι αὐτό; ρώτησε ὁ Τάκης πὺν δὲν ἤξερε τί ἦταν αὐτὲς οἱ γραμμὲς καὶ τὰ σημεῖα μέσα σ' ἓνα χαρτὶ πὺν τοῦ ἔδειχνε.

7) Αὐτὸ εἶναι τὸ σχέδιο τοῦ χωριοῦ μας. Ἡ γραμμὴ αὐτὴ πὺν εἶναι σὰ φίδι εἶναι τὸ ποτάμι. Αὐτὸ ἐδῶ εἶναι ἡ λίμνη. Τοῦτο δῶ εἶναι τὸ βουνάκι καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ δάσος πὺν μαζεύομε τὰ κάστανα.

8) Νὰ τὸ σχολεῖο μας, νὰ καὶ ἡ ἐκκλησία. Οἱ γραμμὲς αὐτὲς εἶναι οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ μας.

9) Καὶ τὰ μαῦρα αὐτὰ κουκιδάκια τί εἶναι;
— Εἶναι τὰ σπίτια.

10) Τί μικρὸ πού ἔκαμες τὸ σχολεῖο καὶ τὸ γυμναστήριο!

11) Καὶ βέβαια, εἶπε ὁ Πέτρος, ὅλα ἐδῶ εἶναι καμωμένα μικρό.

12) Γιατί ἔκοψες τὸ ποτάμι σὲ τρία μέρη;
ρώτησε ὁ Τάκης.

— Δὲν τὸ ἔκοψα. Αὐτὰ εἶναι τὰ γεφύρια.

13) Ἄν ἔβλεπες τὸ ποτάμι ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνο θὰ ἔβλεπες μόνο τὰ γεφύρια. Τὸ νερὸ πού τρέχει ἀπὸ κάτω δὲ θὰ τὴν βλεπες.

14) Τὸ σχέδιο ἐστάλη στὸ Βάσο καὶ τόσο πολὺ εὐχαριστήθηκε πού ἀμέσως ἔστειλε κ' αὐτὸς τὸ σχέδιο τῆς Ἀθήνας πού κατοικοῦσε.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε ὅλα τὰ ὀνόματα, πού ἔχει ὁ χάρτης αὐτὸς τοῦ χωριοῦ. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

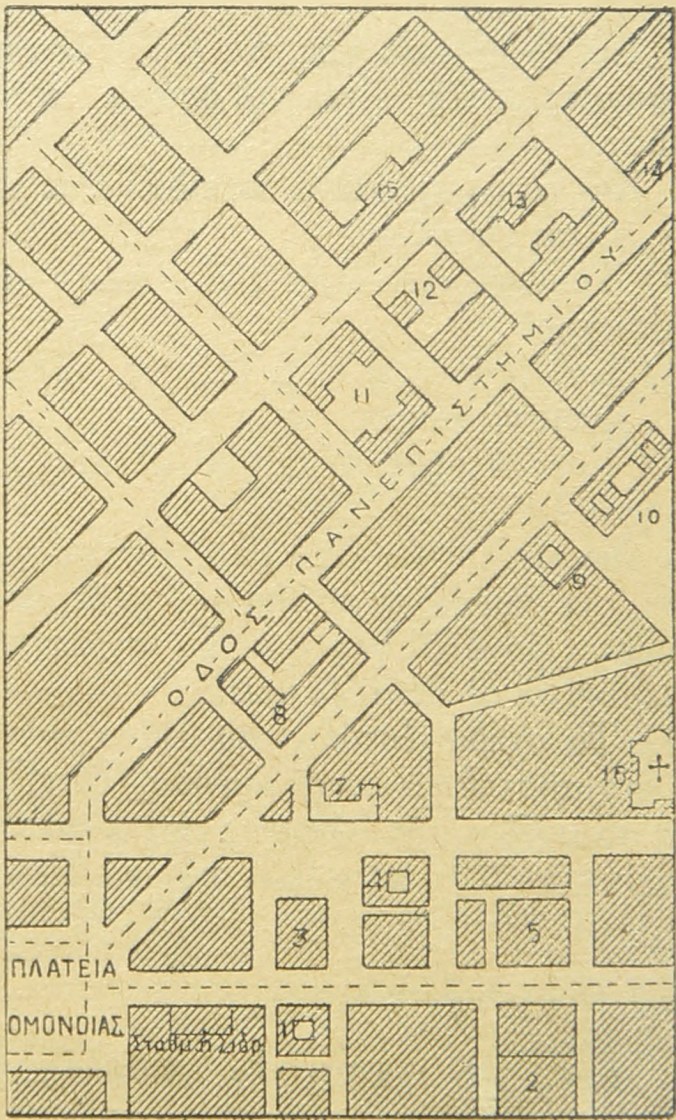
Ἐδῶ εἶναι ἀρροικία.

18. Τὸ σχέδιο τῆς Ἀθήνας

1) Ὁ Τάκης καὶ ὁ Πέτρος ἐκύτταζαν πολλὴ ὥρα τὸ σχέδιο τῆς Ἀθήνας πού τοὺς εἶχε στείλει ὁ Βάσος.

2) Αὐτοὶ εἶναι οἱ δρόμοι, εἶπε ὁ Πέτρος, καὶ ἔδειξε τὶς διπλὲς γραμμὲς.

3) Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος πού κατοικεῖ ὁ Βάσος. Ἐδῶ εἶναι τὸ σχολεῖο. Πόσο διαφέρει ἀπὸ

Τὸ σχέδιο τῆς Ἀθῆνας.

- 1) Δημαρχεῖον. — 2) Σχολεῖον ἀγοριῶν (Βαρβάκειον). —
 3) Δ. Θεατρὸν. — 4) Ταχυδρομεῖον. — 5) Ἀγορά. — 6) Ἐκ-
 κλησία (Χρυσοσπηλιώτισσα). — 7) Ἐθνικὴ Τράπεζα. — 8)
 Σχολεῖον Κοριτσιῶν (Ἀρσάκειον). — 9) Ὑπουργεῖον Ἐσω-
 τερικῶν. — 10) Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. — 11) Ἐθνικὴ
 Βιβλιοθήκη. — 12) Πανεπιστήμιον. — 13) Ἀκαδημία. — 14)
 Ὀφθαλμιατρεῖον. — 15) Δ. Νοσοκομεῖον.

τὸ σχολεῖο μας! Γύρω ἀπὸ τὸ σχολεῖο αὐτὸ τῆς Ἀθήνας εἶναι σπίτια. Ἐνῶ γύρω ἀπὸ τὸ δικό μας εἶναι ὑψηλὰ δένδρα καὶ πράσινα χωράφια.

4) Τί χρειάζεται τώρα αὐτὸ τὸ σχέδιο; ἐρώτησε ὁ Τάκης. Μήπως μοιάζει διόλου μὲ πολιτεία;

5) Θὰ σοῦ δείξω ἀμέσως τί χρειάζεται, εἶπε ὁ Πέτρος. Ἄς ἴδουµε πῶς μποροῦ νὰ πάω στὴν Ἀθήνα νὰ βρῶ τὸ Βάσο, γιὰ πρώτη φορὰ, μ' αὐτὸ τὸ σχέδιο.

6) Τὸ τραῖνο θὰ μὲ βγάλῃ στὸ σταθμὸ Ὀμονοίας. Ὁ Βάσος κάθεται στὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου. Λοιπὸν ἀνοίγω τὸ σχέδιο καὶ βλέπω πὼς δὲν ἔχω παρὰ νὰ περάσω τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας καὶ νὰ τραβήξω ἀριστερά. Εἶμαι στὸ δρόμο πὸν κάθεται ὁ Βάσος. Τώρα δὲν ἔχω παρὰ νὰ κτυπάζω τοὺς ἀριθμοὺς ὅσο νὰ βρῶ τὸν ἀριθμὸ τοῦ σπιτιοῦ του.

7) Μὲ αὐτὸ τὸ σχέδιο λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἐπισκέπτεται τὰς πόλεις χωρὶς νὰ χρειάζεται κανένα νὰ τὸν ὀδηγῇ.

8) Ξέρεις, Τάκη, τί διαφέρει μία πόλις ἀπὸ ἓνα χωριό; ἐρώτησε ὁ Πέτρος.

9) Ξέρω ὅτι μιὰ πόλις ἔχει περισσότερους δρόμους καὶ σπίτια καὶ καταστήματα ἀπὸ ἓνα χωριό.

10) Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ; εἶπε ὁ Πέτρος. Πῆς το πιὸ ἀπλά. Πόλις εἶναι, πολλὰ σπίτια κτισμένα μαζί, καὶ χωριὸ εἶναι, λίγα σπίτια κτισμένα μαζί.

Παιριμίες

1. Τὰ καλὰ παιδιὰ ξυπνοῦν
τὰ κοκόρια, ὅταν λαλοῦν.
2. Ἄνὸ μαζί δουλειὲς ἂν κάνης
ἄδικα τὸν κόπο χάνεις.
3. Ὅλοι οἱ γνωστικοὶ κ' οἱ ἄξιοι
ἔχουν σις δουλειὲς τοὺς τάξη.
4. Ἡ προκοπὴ στὸν ξύπνο
κάνει γλυκὸ τὸν ὕπνο.
5. Ὅ,τι σήμερὰ μπορεῖς
γι' αὔριο μὴν τὸ ἀμελῆς.
6. Ὅ,τι θάβλαφιεν ἔσένα
μὴν τὸ κάνης σὲ κανένα.
7. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ γείτονας σου
πάντα γάναι σιὴν καρδιά σου.

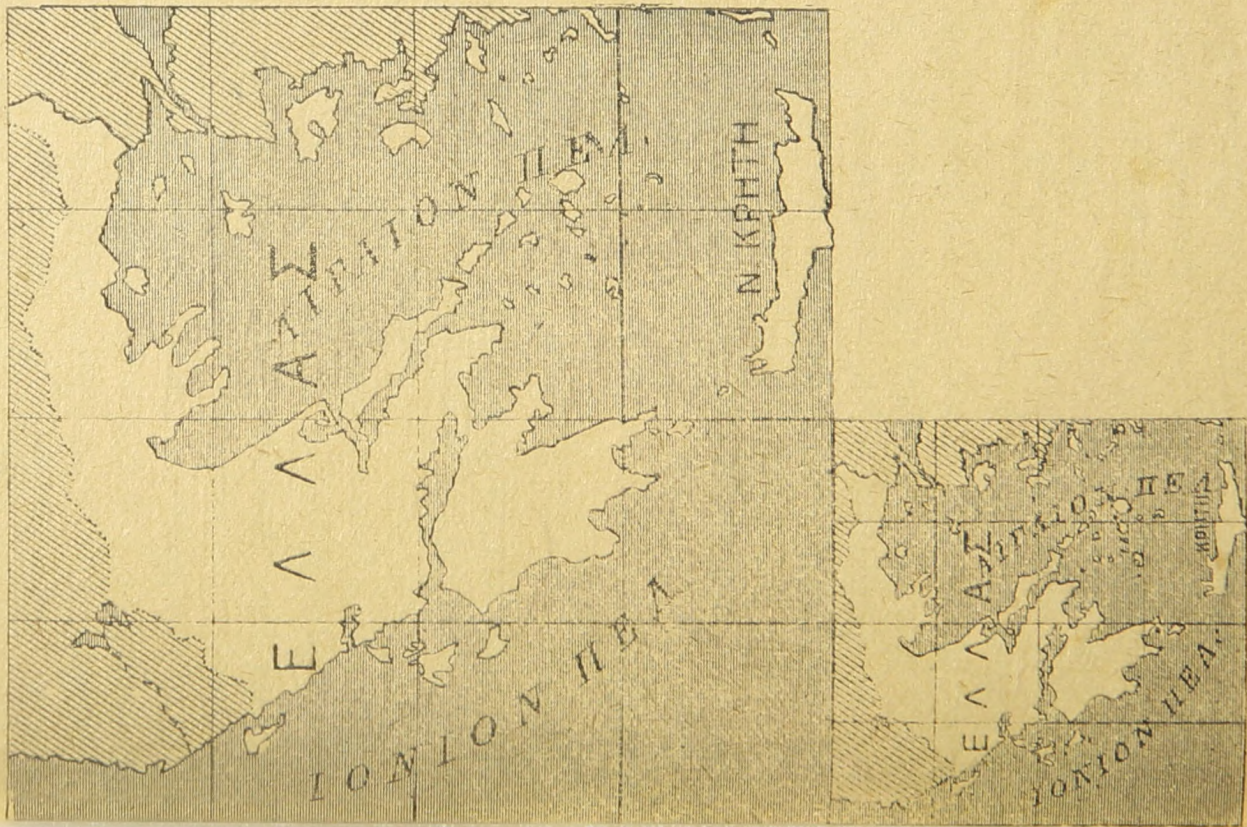
20. Ὁ χάρτης

1) Μιὰ ἡμέρα ὁ δάσκαλος ἐφώνηξε τὴν τάξη τοῦ Τάκη μπροστὰ στὸν πίνακα καὶ εἶπε:

— Προχθὲς καθὼς θυμᾶστε ἐκάμαμε τὸ σχέδιο ποὺ ἔχει τὸ γυμναστήριο καὶ ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου. . . Λοιπὸν ποῖο παιδὶ ἀπὸ σᾶς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δικό μας σχέδιο ἔχει δῆ κανένα ὅμοιο ἀλλοῦ πουθενά:

2) Ἐγώ, εἶπε ὁ Τάκης. Ὁ ἀδελφός μου ὁ Πέτρος ἔκαμε τὸ σχέδιο τοῦ χωριοῦ.

3) Ὁραῖα. Μποροῦμε ἐπίσης νὰ κάμουμε τὸ σχέδιο κάθε ἄλλου χωριοῦ καὶ κάθε ἄλλης πόλεως. Μποροῦμε νὰ κάμουμε τὸ σχέδιο καὶ ὅλης τῆς χώρας μας. . .

4) Καὶ τώρα μιὰ στιγμή. Πῶς λέγεται ἡ χώρα μας;

— Ἑλλάς! ἐφώναξαν ὅλα τὰ παιδιὰ.

5) Μάλιστα. Ἡ χώρα μας λέγεται Ἑλλάς. Λοιπὸν ἄς κάμωμε τὸ σχέδιο τῆς Ἑλλάδος στὸν πίνακα.

6) Ὁ δάσκαλος τότε ἔκαμε ἓνα τετράγωνο. Τὸ τετράγωνο αὐτὸ τὸ μοίρασε μὲ μικρότερα τετράγωνα καὶ εἰς αὐτὰ ἰχνογράφησε τὸ σχέδιο τῆς Ἑλλάδος.

7) Παρακαλῶ, κύριε δάσκαλε, εἶπε τότε ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ, αὐτὸ πού κάνετε δὲν εἶναι σχέδιο, εἶναι χάρτης.

— Πῶς τὸ κατάλαβες, Γιαννάκη;

— Γιατί μοιάζει μὲ τὸ χάρτη τῆς Ἑλλάδος πού κρέμαται στὸν τοῖχο, εἶπε ὁ Γιαννάκης.

8) Καὶ ὁ χάρτης πού κρέμαται στὸν τοῖχο εἶναι σχέδιο.

9) Ὅταν τὸ σχέδιο δείχνει μιὰ χώρα ἢ ἓνα κομμάτι τῆς χώρας λέγεται χάρτης.

10) Ὁ καλύτερος τρόπος νὰ κάμωμε ἓνα χάρτη εἶναι νὰ μεταχειρισθοῦμε χαρτὶ μὲ τετράγωνα. Κάθε τετράγωνο ἀντιπροσωπεύει ὁρισμένον ἀριθμὸν χιλιομέτρων.

11) Κάθε ἓνα τετράγωνο εἰς τὸ ὁποῖον διαιρεῖται ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος ἀντιστοιχεῖ μὲ ἑκατὸ χιλιόμετρα μᾶκρος καὶ ἑκατὸ πλάτος. Ὅλος ὁ χάρτης ἔχει δεκαἕξ τετράγωνα. Μὲ πόσα χιλιόμετρα ἀντιστοιχεῖ ὁλόκληρος ὁ χάρτης;

— Μὲ μᾶκρος ἀπὸ τετρακόσια χιλιόμετρα

καὶ πλάτος, πάλι, ἀπὸ τετρακόσια χιλιόμετρα, εἶπε ὁ Τάκης.

12) Τώρα θὰ σχεδιάσω ἕνα ἄλλο χάρτη τῆς Ἑλλάδος μὲ μικρότερα τετράγωνα. Καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι μοιρασμένος σὲ δεκαῆξ τετράγωνα.

13) Τὰ μικρότερα ὅμως τετράγωνα περιλαμβάνουν κι' αὐτὰ ἑκατὸ χιλιόμετρα ὅπως καὶ εἰς τὸν ἄλλον χάρτην ὥστε καὶ οἱ δυὸ χάρτες εἶναι ἀπὸ τετρακόσια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Τί μαθαίνομε ἀπὸ αὐτό;

— "Ὅτι ὁ ἴδιος χάρτης μπορεῖ νὰ ἰχνογραφηθῇ εἰς τετράγωνα κάθε εἴδους.

14) Ὡραῖα, εἶπε ὁ δάσκαλος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Τί εἶναι χάρτης; 2) Νὰ ἀντιγράψετε τὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ἡ χώρα μας ὀνομάζεται Ἑλλάς.

21. Ἡ Γῆ

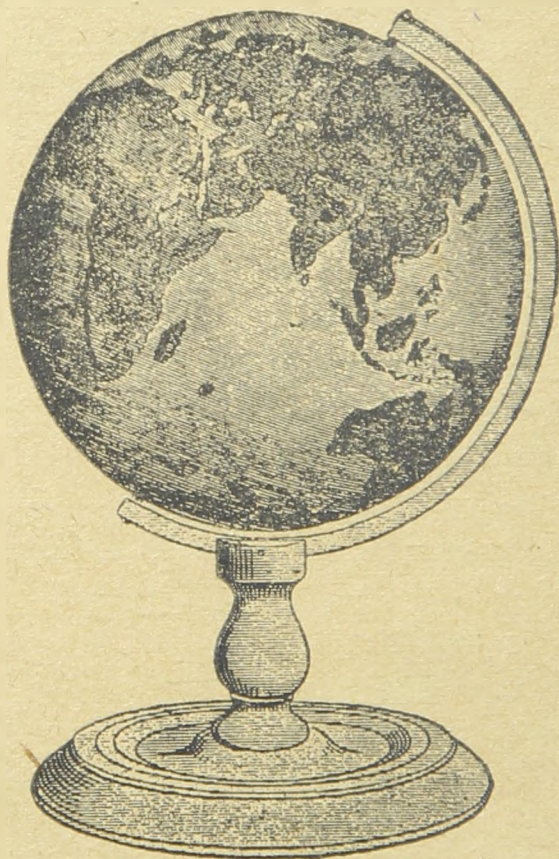
1) Ὁ δάσκαλος τώρα ἐτοποθέτησε ἐπάνω στὸ τραπέζι μιὰ ὑδρόγειο σφαῖρα.

2) Αὐτὸ πού βλέπετε, εἶπε στὰ παιδιά, εἶναι ὁ χάρτης ὅλης τῆς γῆς. Ὁ χάρτης τῆς γῆς φαίνεται καλύτερα σὲ σχῆμα σφαίρας γιατί ἡ γῆ εἶναι στρογγυλή. Ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς εὐρίσκονται ἐπάνω στὴ σφαῖρα αὐτή.

3) Κυττάξτε τώρα πὼς γυρίζει σὰ σβούρα ὅταν τὴν γυρίσω δυνατὰ μὲ τὸ χέρι. Ἡ σφαῖρα εἶναι ἔτσι γινομένη γιὰ νὰ τὴ βλέπωμε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές.

4) Ὁ χάρτης ὅμως τῆς γῆς δὲν εἶναι πάν-

τοτε σχεδιασμένος σὲ σχῆμα σφαιράς. Συχνότερα εἶναι σχεδιασμένος στὸ χαρτί.

Ἰδρόγειος σφαῖρα.

5) Νά, π. χ., ἓνας χάρτης τῆς γῆς σχεδιασμένος σὲ χαρτί, εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ξετύλιξε ἓνα ἀπὸ τοὺς χάρτας τοῦ τοίχου.

6) Γιὰ νὰ δείξωμε καὶ τὶς δυὸ μεριές τῆς γῆς συγχρόνως δὲν ἔχομε παρὰ νὰ βάλωμε δίπλα δυὸ στρογγυλοὺς χάρτες.

7) Ὁ δάσκαλος ἔπειτα ἔκαμε τὴ σφαῖρα νὰ γυρίσῃ γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι καθένας ἀπὸ τοὺς

στρογγυλοὺς χάρτες ἦταν τὸ σχέδιο τῆς μιστῆς γῆς. Τοῦ ἐνὸς ἡμισφαιρίου ὅπως λέγουν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Τί εἶναι ὑδρόγειος σφαῖρα; 2) Γιατί ἡ σφαῖρα περιστρέφεται; 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Γιὰ νὰ δείξωμε καὶ τις δυὸ μεριῆς τῆς γῆς δὲν ἔχομε παρὰ νὰ βάλωμε διάγραμμα δυὸ στρογγυλοὺς χάρτες.

22. Πῶς νὰ διαβάσωμε τὸ χάρτη

1. Γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ μεταχειρισθοῦμε τὸ χάρτη, πρέπει πρῶτα νὰ μάθωμε νὰ τὸν διαβάσωμε, εἶπε ὁ δάσκαλος. Νά, π. χ. ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος. Μᾶς δείχνει τὸ σχῆμα τῆς χώρας.

2) "Ἄλλα μέρη τοῦ χάρτου δείχνουν ξηρὰ καὶ ἄλλα νερό. Τὸ νερὸ συχνὰ ζωγραφίζεται μὲ διαφορετικὸ χρῶμα ἀπὸ τὴν ξηρὰ. Στους χάρτες τοῦ τοίχου τὸ νερὸ χρωματίζεται γαλάζιο. Κάθε τόπος εἶναι γραμμένος στὸ χάρτη μὲ τ' ὄνομά του.

3. Τί εἶναι τοῦτο; ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

— Ξηρὰ.

— Ὁ χάρτης αὐτῆς τί δείχνει;

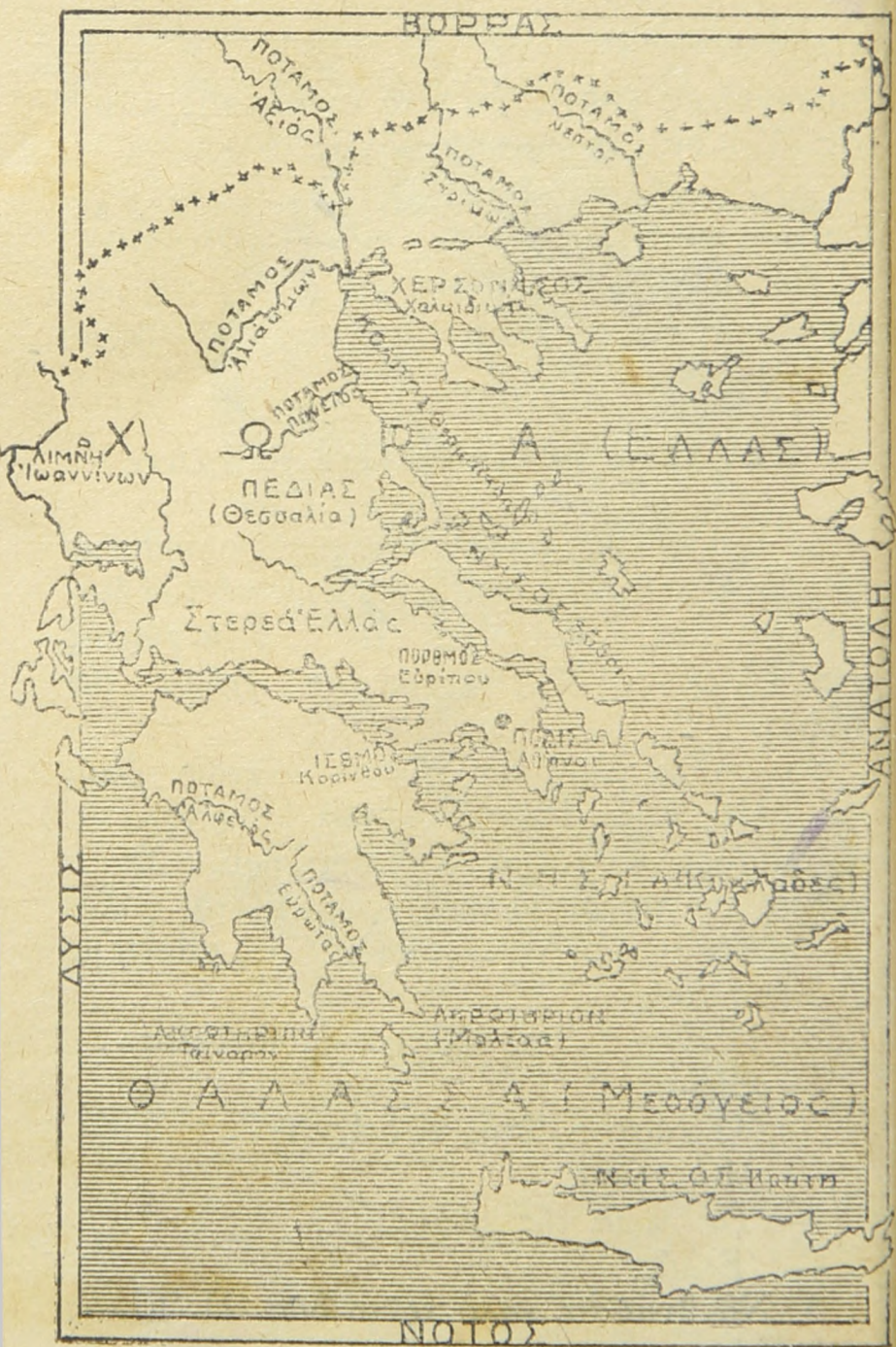
— Μιὰ χώρα.

— Τὸ ὄνομα τῆς χώρας;

— Ἑλλάς.

4. Νὰ θυμᾶστε καλὰ τοῦτο δῶ: Ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα καὶ ὡς χώρα εἶναι ἓνα κομμάτι ξηρᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος.

5. Καὶ τοῦτο τί εἶναι;

Ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος.

— Νερό.

— Πῶς ἄλλοιῶς τὸ λέγομε τὸ νερὸ αὐτό;

— Θάλασσα.

6. Τὴν Ἑλλάδα βρέχουν δυὸ θάλασσες ποὺ τὸ ὄνομά τους εἶναι: Ἴόνιον Πέλαγος καὶ Αἰγαῖον Πέλαγος. Ὅπως κάθε ἀγόρι καὶ κάθε κορίτσι ἔχει τὸ ὄνομά του ἔτσι καὶ κάθε κομμάτι ξηρᾶς ὅπως καὶ κάθε κομμάτι θάλασσας ἔχουν τὰ δικά τους ὀνόματα.

7. Αὐτὸ ποὺ χωρίζει τὴν ξηρὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα ὀνομάζεται ἀκτὴ ἢ παραλία καὶ εἶναι οἱ ἀκανόνιστες αὐτὲς γραμμὲς ποὺ βλέπετε.

8. Οἱ ἴδιες ἀκανόνιστες γραμμὲς ὅταν περνοῦν μέσα ἀπὸ τὴν ξηρὰ λέγονται ποταμοί.

9. Τώρα κυττάξτε τὶς λεπτὲς αὐτὲς γραμμὲς ποὺ εἶναι μαζί πολλὲς-πολλές. Αὐτὸ δείχνει πὸς ἡ ξηρὰ σ' αὐτὸ τὸ μέρος ὑψώνεται καὶ σχηματίζει βουνά.

10. Τέλος ἔχομε τὶς κουκιδίτσες πότε στρογγυλὲς καὶ πότε τετράγωνες ποὺ δείχνουν τὰ χωριά, τὰς πόλεις καὶ τὰς μεγαλοπόλεις.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ἀντιγράψτε τὸ χάρτη τῆς Ἑλλάδος. 2) Νὰ γράψετε τὰ ὀνόματα ποὺ ξέρετε, ἀπὸ βουνά, ποταμούς, θάλασσες, πόλεις. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Γιὰ νὰ μισορέσωμε νὰ χρησιμοποιήσωμε ἓνα χάρτη ωρέσει ωρῶτα νὰ μάθωμε νὰ τὸν διαβάσωμε.

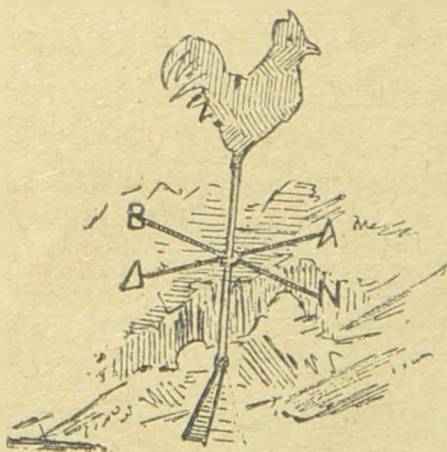
23. Ὁ ἀνεμοδείκτης

1. Τί ἄνεμος φυσᾷ; ἐρώτησε ὁ κ. Ζῆλος ἕνα πρωΐ. Ὁ Πέτρος ἐκύτταξε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ἔπειτα εἶπε:

— Νοτιά.

2. Πῶς θάθελα νὰ μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ λέω τι ἀέρας φυσᾷ! εἶπε ὁ Τάκης.

3. Οὔτε ἐγὼ δὲ μπορῶ, εἶπε ὁ Πέτρος.

Ὁ ἀνεμοδείκτης.

Ἄλλὰ ἂν θέλῃς ἔλα στὸν κῆπο νὰ σοῦ δείξω πῶς νὰ διακρίνῃς τί ἀέρας φυσᾷ.

4. Πῆγαν λοιπὸν στὸν κῆπο καὶ ὁ Πέτρος ἔδειξε στὸν Τάκη τὸν ἀνεμοδείκτη πού ἦτο στὴν κορυφὴ τῆς στέγης.

5. Τί ἔχει αὐτὸ νὰ κάνῃ μὲ τὸν ἄνεμο; ἐρώτησε ὁ Τάκης.

— Τίποτα, εἶπε ὁ Πέτρος, δείχνει μόνον ἀπὸ ποῦ φυσᾷ ὁ ἄνεμος.

6. Βλέπεις δυὸ σιδερένιες βέργες ποὺ εἶναι σταυρωταὶ στὰ πόδια τοῦ πετεινοῦ;

— Ναί.

— Τί γράμματα ἔχουν στὶς ἄκρες;

— Β. Ν. Α. Δ.

7. Ξέρεις τί σημασία ἔχουν αὐτὰ τὰ γράμματα;

— Ὅχι.

— Σοῦ τὸ λέγω ἐγώ. Τὸ Β. σημαίνει βορρῶς. Τὸ Ν. σημαίνει νότος. Τὸ Α. σημαίνει ἀνατολή καὶ τὸ Δ. σημαίνει δύση. Αὐτὰ λέγονται τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

8. Ὡστε ὅταν ὁ πατέρας σὲ ρώτησε γιὰ τὸν ἄνεμο ἐκύτταξες τὸν ἀνεμοδείκτη;

— Ναί.

9. Καὶ πῶς μπόρεσες νὰ καταλάβῃς τί ἄνεμος φυσοῦσε;

— Ὁ πετεινὸς ἐκεῖνος γυρίζει καθὼς φυσᾷ ὁ ἄνεμος. Λοιπὸν εἰς ὅποιο γράμμα σταματήσῃ ὁ πετεινός, αὐτὸς ὁ ἄνεμος φυσᾷ. Κατάλαβες;

10. Κατάλαβα, εἶπε ὁ Τάκης. Ὄταν ὁ ἄνεμος φυσᾷ ἀπὸ τὸ βορρᾶ ὁ πετεινὸς γυρίζει στὸ Β. Ὄταν ὁ ἄνεμος φυσᾷ ἀπὸ τὸ νότο, ὁ πετεινὸς γυρίζει στὸ Ν.

— Λαμπρά.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Πῶς ὁ ἀνεμοδείκτης δείχνει ἀπὸ ποῦ φυσᾷ ὁ ἄνεμος; 2) Γράψε καλλιγραφικά:

Ἀνατολή, Δύσις, Βορᾶς καὶ Νότος εἶναι τὰ τέσσερα κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

24. Ἡ Μεγάλη Ἄρκτος καὶ ὁ Πόλι- κος Ἄστηρ

1. Καλά, εἶπε ὁ Τάκης. Τὴν ἡμέρα μπορούμε νὰ βροῦμε τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος μὲ τὸν ἀνεμοδείκτη, ἀλλὰ τὴν νύκτα πῶς θὰ κάμωμε;

2. Τὴν νύκτα, εἶπε ὁ Πέτρος, κυττάζομε τὰ ἄστρα στὸν οὐρανὸ καὶ τὸ βρίζομε ἀμέσως. Περίμενε νὰ βραδειάσῃ καὶ γὰρ θὰ σοῦ δείξω τὰ ἄστρα ποὺ δείχνουν ποῦ εἶναι ὁ βορρᾶς.

3. Ἡ ἡμέρα θὰ ἐφαίνετο ἀτέλειωτη στὸν Τάκη, ἂν τὸ ἀπόγευμα δὲν ἦρχετο ὁ ξάδελφός τους ὁ Βάσος, ποὺ τὸν περίμεναν ἀπὸ ἡμέρες.

4. Μόλις ἔφθασε, τὰ παιδιὰ τὸν πῆραν νὰ τεῦ δείξουν τὸ μέρος. Αὐτὸς ὅμως τὰ ἤξευρε τόσο καλὰ ὅσο καὶ αὐτοί.

5. Γιὰ σταθῆτε, τοὺς εἶπε. Μοῦ δείξατε τὸ ποτάμι καὶ τὴ λίμνη. Τὸ χωριὸ εὐρίσκεται ἐκεῖ πέρα, ὁ λόφος παρέκει, ἀλλὰ τὸ δάσος ποῦ εἶναι;

6. Μὰ δὲ μᾶς λέγεις, Βάσο, ἔχεις ἔλθει ἄλλη φορὰ ἐδῶ; ἐρώτησε ὁ Τάκης. Ὁχι. Τότε πῶς ξεύρεις πῶς ὑπάρχει καὶ δάσος;

7. Μοῦ τῶδειξε τὸ σχέδιο τοῦ Πέτρου. Ὁταν ἔχομε τὸ σχέδιο ἐνὸς τόπου εἶναι σὰν νὰ ἔχομε πάει ἐκεῖ.

8. Ὁ Πέτρος εἶπε στὸ Βάσο, γιὰ τὰ σχέδια ποῦ εἶχαν κάμει. Πρῶτα τοῦ εἶπε γιὰ τὸ σχέδιο τοῦ κουκλόσπιστου, ἔπειτα γιὰ τὸ σχέδιο τῆς

αἰθούσης τοῦ σχολείου μὲ τὸ γυμναστήριον καὶ τελευταῖο ἀπ' ὅλα τὸ σχέδιον τοῦ χωριοῦ.

9. Τώρα, ἐξηκολούθησε ὁ Πέτρος, ὁ Τάκης θέλει νὰ μάθῃ τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Τοῦ ἔδειξα τὸν ἀνεμοδείκτη καὶ ἀπόψε τὴ νύκτα θὰ τοῦ δείξω νὰ τὰ βρῶσκῃ καὶ μὲ τ' ἄστρα.

10. Μόλις νύκτωσε τὰ παιδιὰ βγῆκαν στὸν κήπο καὶ εἶδαν τ' ἄστρα. Ἡ νύκτα ἦτο ὡραία. Πόσο ὡραία ἔλαμπαν τ' ἄστρα.

11. Γιὰ μερικὲς στιγμὲς τὰ παιδιὰ ἔμειναν ἄφωνα. Ἐπειτα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Βάσος πού κύτταζαν στὸν οὐρανὸ σὰν ν' ἀψαχναν, εἶπαν καὶ οἱ δύο μαζί:

— Νὰ ἡ Μεγάλῃ Ἄρκτος.

Ὁ Πέτρος ἔδειξε τότε στὸν Τάκη ἑπτὰ ἄστρα πού ὀνομάζονται Μεγάλῃ Ἄρκτος.

12. Ὁ Τάκης ἐκύτταζε πολὺ ὥρα τὸν οὐρανὸ, πρὶν μπορέσῃ νὰ βρῆ καὶ αὐτὸς τὰ ἑπτὰ ἄστρα πού τοῦ ἔδειχνε ὁ Πέτρος. Ἐπὶ τέλους τὰ βρῆκε, καὶ τὰ μέτρησε.

— Μὰ γιατί, εἶπε, τὰ λένε Μεγάλῃ Ἄρκτο;

13. Γιατί, ἀποκρίθηκε ὁ Πέτρος, οἱ ἄνθρωποι στὴν ἀρχὴ ἐνόμιζαν πὼς τὰ ἑπτὰ ἄστρα αὐτὰ μοιάζουν μὲ ἀρκοῦδα πού ἔχει μακρὰ οὐρά.

14. Τώρα Τάκη, εἶπε πάλι ὁ Πέτρος, κύτταξε τὰ δύο προστινὰ ἄστρα τῆς Μεγάλῃς Ἄρκτου.

— Βλέπω, εἶπε ὁ Τάκης.

15. Λοιπὸν ἂν ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ἄστρα τρα-

βήξομε μιὰ ἴσια γραμμὴ θὰ φτάσωμε ἓνα φω-
τεινὸ ἄστρο. Τὸ βλέπεις;

— Ναί. Τί εἶναι αὐτό;

Ἡ μεγάλη Ἄρκτος καὶ ὁ Πολικὸς Ἀστὴρ.

16. Αὐτὸς εἶναι ὁ ΠΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ.

17. Ὅλα τ' ἄλλα ἄστρα ἀλλάζουν θέση, ὁ
Πολικὸς εὐρίσκεται πάντα στὸ βορρᾶ. Μὲ τὸν
Πολικὸ ἄστέρα λοιπὸν μποροῦμε νὰ προσδιορί-
σωμε τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — Πῶς μποροῦμε νὰ ξέρωμε ἓνα μέρος
χωρὶς νὰ τὸ ἐπισκεφθοῦμε ποτέ. 2) Πῶς μποροῦμε νὰ βρί-
σκωμε τὸ βορρᾶ τῆ νύκτα. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

*Ὁ Πέτρος ἔδειξε εἰς τὸν Τάκην τὰ ἑπτὰ ἄ-
στρα τῆς μεγάλης ἄρκτου καὶ τὸν ωορικὸν
ἄστέρα.*

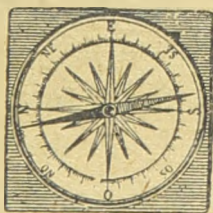
25. Ἡ πυξίδα

1. Ὄταν τὰ τρία παιδιὰ μῆκαν μέσα, ὁ Βάσος ἔβγαλε ἀπὸ τὴ τσέπη του ἓνα μικρὸ κουτάκι καὶ τὸ ἔδωσε στὸν Τάκη.

2. Ὁ Τάκης τὸ πῆρε καὶ ἄρχισε νὰ τὸ γυρίζη στὰ χέρια του.

— Δουλεύει, εἶπε καθὼς τὸ κύτταξε... Μοιάζει σὰ ρολοῖ. Ὁ δείκτης πηγαίνει ἀπὸ δὼ κι' ἀπὸ κεῖ. Ρολοῖ εἶναι;

3. Ὁχι δὲν εἶναι ρολοῖ, εἶπε ὁ Πέτρος. Δὲ

Ἡ Ναυτικὴ πυξίδα.

δείχνει τὴν ὥρα. Δείχνει τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

4. Ἀπόψε εἶδες τὸν Πολικὸ Ἀστέρα ποὺ δείχνει τὸ βορρᾶ. Ξέρεις πῶς μπορεῖς ἐπίσης νὰ βροῖσῃς τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος μὲ τὸν ἀνεμοδείκτη. Συμβαίνει ὅμως πολλὲς φορὲς νὰ μὴ ἔχωμε ἀνεμοδείκτη καὶ τὴ νύκτα νὰ εἶναι συννεφιά. Τότε τί πρέπει νὰ γίνῃ. Θὰ σοῦ τὸ πῶ τώρα ἀμέσως.

5. Κύτταξε πάλι αὐτὸ τὸ κουτάκι. Ὁ δείκτης ποὺ κινεῖται λέγεται βελόνη. Ἡ βελόνη αὐτὴ δείχνει πάντα τὸ βορρᾶ.

6. Ὅπως θέλετε γυρίστε την. Αὐτὴ ἡ βελόνη ἔχει τὴν παράξενη ιδιότητα νὰ εἶναι πάντοτε γυρισμένη στὸ βορρᾶ.

7. Ἡ βελόνη αὐτὴ εἶναι σὰν ὅλες τὶς βελόνες; ἐρώτησε ὁ Τάκης.

— Ὅχι, αὐτὴ ἡ βελόνη λέγεται μαγνήτης, καὶ ἔγινε μὲ τρόπο πού ἐσὺ δὲ μπορεῖς νὰ καταλάβῃς.

8. Ἄ, ξέρω τί εἶναι μαγνήτης, εἶπε ὁ Τάκης. Εἶναι ἓνα πράγμα πού μοιάζει μὲ πέταλο. Ὁ Μιχαλάκης ὁ συμμαθητῆς μου ἔχει ἓνα. Μὲ τὸ μαγνήτη αὐτὸ σηκώνει ἐπάνω βελόνες, πέννες καὶ σουγιάδες ἀκόμη.

9. Λοιπόν, εἶπε ὁ Πέτρος, πρέπει νὰ ξέρης ὅτι ὁ μαγνήτης ἐὰν τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερο θὰ γυρίξῃ πάντοτε ἢ μιά του ἄκρη πρὸς τὸ βορρᾶ. Ἡ πυξίδα δὲν εἶναι παρὰ μικρὸς μαγνήτης, στὴ μύτη μιᾶς καρφίτσας, πάντα γυρισμένος πρὸς τὸ μέρος τοῦ βορρᾶ.

10. Τὸ κουτὶ αὐτὸ πού βλέπεις λέγεται ναυτικὴ πυξίδα. Εἶναι ὁ ὀδηγὸς τῶν ναυτικῶν. Χωρὶς τὴν πυξίδα δὲ θὰ μπορούσαν τὰ πλοῖα νὰ βρίσκουν τὸ δρόμο τους στὸν ὠκεανὸ καὶ νὰ γυρίζουν τὸν κόσμον μὲ τόση ἀσφάλεια σὰ νὰ ἔχουν στὴ θάλασσα δρόμους χαραγμένους ὅπως στὴν ξηρᾶ.

11. Μὲ τὴν πυξίδα ὁ ναυτικὸς γυρίζει τὸν κόσμον. Σὲ θάλασσες ἄγνωστες πού ποτέ του δὲν πῆγε ἡ πυξίδα τὸν ὀδηγεῖ ἀσφαλέστατα νὰ πάῃ.

12. Ἀλλὰ ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου. Προτοῦ ὁμοῦς πᾶνε στὰ κρεββάτια τους ὁ Τάκης ἐκύνταξε ἀκόμα μιὰ φορὰ ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ δῆ τὴ Μεγάλῃ Ἄρκτο πού τοῦ ἔδειχνε τὸν Πολικὸ Ἄστέρα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Τί εἶναι ναυτικὴ πυξίδα; 2) Γιατί λέγεται ἔτσι; 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Αὐτὸ τὸ κουτάκι λέγεται ναυτικὴ πυξίδα.

Ποιὸς ἔκαμε τ' ἀστέρια

(Τραγουδάκι)

- Γιαγιά τὸ κάθε ἀστέρι
καὶ τὸ γλυκὸ φεγγάρι
σὺν οὐρανὸ ποιο χέρι
μὲ τόση ἔβαλε χάρη;
- Αὐτὸς ποὺ σιὰ πουλάκια,
δίνει τὰ στερουγάκια,
καὶ σὲ τὰ ποδαράκια,
καὶ τὰ ξανθὰ μαλλάκια.
Ποῦ κάνει τὸ χοριάρι
τὸν ἥλιο, τὸ λουλουδι

τὸ ὄφαϊο τὸ πειταλοῦδι

καὶ τὸ χουρὸ σιτάρι. . .

— Γιαγιά ποῖός εἶναι αὐτός;

— Εἶν' ὁ καλὸς Θεός!

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ποιές λέξεις τοῦ τραγουδιοῦ ὁμοιοκαταληκτοῦν μὲ τὸ σιτάρι; 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ πατέρας μας καὶ ὁ τροστάτης μας.

26. Οἱ δύο σφαῖρες

1. Ὄταν ἡ τάξη τοῦ Γάκη ἔκανε τὸ μάθημα γιὰ τὰ σχέδια καὶ τοὺς χάρτες ὁ δάσκαλος τοὺς εἶπε τότε:

— Μόλις μάθετε παιδιὰ τί εἶναι χάρτης θὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὰ περίεργα πράγματα ποὺ ὑπάρχουν στὶς μακρυνὲς χώρες.

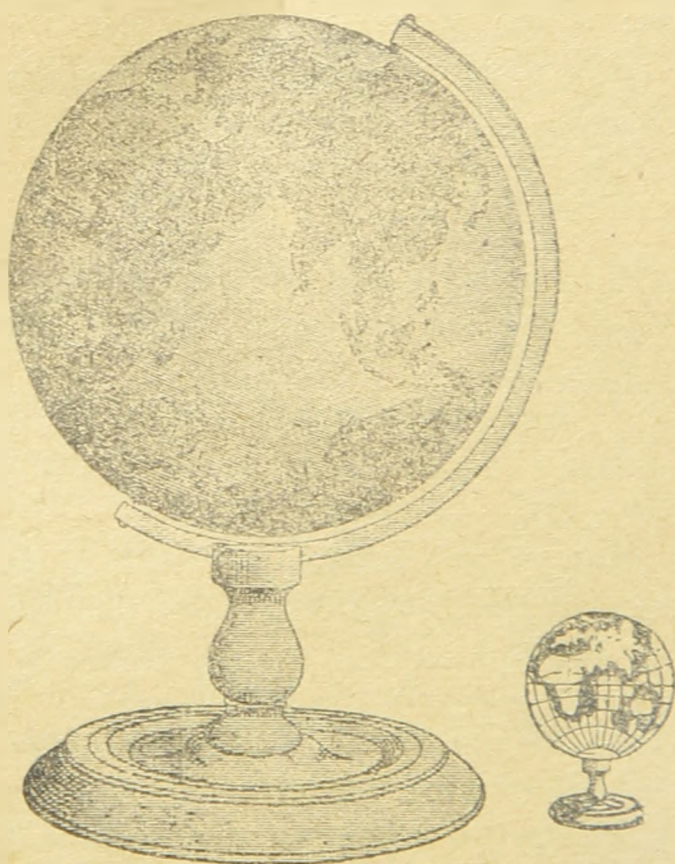
2. Μιὰ ἡμέρα λοιπὸν ὁ δάσκαλος ἐπῆρε μιὰ σφαῖρα καὶ ἔδειξε στὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου του κάποιο μέρος.

3. Αὐτό, εἶπε, εἶναι ἡ Ἑλλάς. Αὐτὰ ἐδῶ εἶναι τὰ ἑλληνικὰ νησιά. Τὸ μεγαλύτερο νησί τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ Κρήτη.

4. Ἐξαφνα ὁ δάσκαλος εἶδε πῶς τὰ παιδιὰ μιὰ κύτταξαν τὴ σφαῖρα καὶ μιὰ τοὺς χάρτες ποὺ ἐκρέμοντο στὸν τοῖχο. Ἐνας χάρτης ἦτο μόνο τῆς Κρήτης, ἓνας ἄλλος ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἓνας ἄλλος τῆς Εὐρώπης.

5. Κατάλαβε τότε πῶς τὰ παιδιὰ ἀποροῦσαν γιατί δὲ μπορούσαν νὰ καταλάβουν πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχη μιὰ Κρήτη μικρὴ-μικρὴ

στη σφαῖρα λίγο μεγαλύτερη στὸ χάρτη τῆς
Εὐρώπης καὶ μιὰ Κορήτη μοναχὴ μεγάλη ὅσο
καὶ ἡ Εὐρώπη. Στὴ σφαῖρα ἡ Κορήτη εἶχε μάρ-
κος ἕνα ἑκατοστὸ τοῦ μέτρου. Στὸ χάρτη τῆς
Εὐρώπης εἶχε τρία ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου καὶ

στὸ χάρτη ποὺ ἦτο μοναχὴ τῆς εἶχε μάρκος ἕνα
μέτρο! Πῶς γινόταν αὐτό;

6. Ὁ δάσκαλος τότε ἐπῆγε καὶ ἔφερε ἄλλη
μιὰ ἀκόμα σφαῖρα μικρὴ σὰν μεγάλο τόπι, καὶ
τὴν ἔβαλε κοντὰ στὴ μεγάλη.

7. Ὁλὴ ἡ γῆ, εἶπε ὁ δάσκαλος, εἶναι σχεδια-

σμένη στήν καθεμιά ἀπὸ τὶς σφαιῖρες αὐτές. Δὲν πειράζει καθόλου πῶς ἢ μιὰ εἶναι μικρὴ καὶ ἢ ἄλλη μεγάλη. Κι' οἱ δυὸ δείχνουν τὴν ἴδια γῆ.

8. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸν χάρτη τῆς Ἑλλάδος. Ἐδῶ, καὶ ὁ δάσκαλος ἔδειξε τὸ χάρτη τῆς Ἑλλάδος, ἔχει μονάχη τῆς ὅλο τὸ χάρτη. Στὸ χάρτη τῆς Εὐρώπης εἶναι πιὸ μικρὴ στὴ μεγάλη σφαιῖρα πιὸ μικρὴ καὶ στὴ μικρὴ σφαιῖρα ἓνα τοσουλάκι σημάδι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Πῶς ἔδειξε ὁ δάσκαλος πῶς ὁ χάρτης μιᾶς χώρας μπορεῖ νὰ σχεδιασθῆ ὅσο θέλομε μικρὸς ἢ μεγάλος; 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ὁλος ὁ κόσμος εἶναι σχεδιασμένος σὲ κάθε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς σφαιῖρες.

Ἕ Πόθος

(Τραγουδάκι)

- Μημερούλα μου καλή
ἀν μ' ἀγάπαγες πολὺ
μιὰ νεράϊδα θὰ γινόσουν
καὶ θὰ μὸν φανερονόσουν.
Γιὰ νὰ μὸν χαρίσης, νὰ
κάτι ποὺ παντοεινὰ
τὴ χαρὰ νὰ μὸν σκορπίζῃ
εἴτε λιάζει εἴτε χιονίζει.
- Ἦες μου, γιέ μου, τ' εἶν' αὐτὸ
τὸ περισσότερο ποθητὸ
ποὺ νεράϊδας μόνο ἢ τόση
δύναμη μπορεῖ νὰ δώσει;
- Ἦθελα ἓνα μικρὸ
ρακάκι δοξσερὸ

μέσα ἀπὸ τὰ λουλουδάκια
καὶ ἀπὸ τ' ἄσπρα λειραδάκια,
ὅλη μέρα νὰ κινᾶ
καὶ γλυκὰ νὰ μοῦ γελᾶ
νὰ τὸ ἔχω ὅλο δικό μου
καίω ἀπ' τὸ παρόθυρό μου.
Νὰ πηγαίνω ὅπου μὲ πάει
ἀπ' τὴ ροδοδάφνη πλάϊ
νὰ πηγαίνω ὅπου φωλιῆς
ὅπου ἀηδονογαλιές.

— Μητερούλα μου καλὴ
ἂν μ' ἀγάπαγες πολὺ
μιὰ νεράϊρα θὰ γινόσουν
καὶ θὰ μοῦ φανεροπόσουν.

27. Οἱ μακρυνὲς χώρες

1. Στὸ ἄλλο μάθημα ὁ δάσκαλος ἐτοποθέτησε πάλι τὴ σφαιρα ἐμπρὸς στὰ παιδιά καὶ ἄρχισε νὰ δείχνῃ τὴ Ἑλλάδα.

2. Ἐδῶ εἶναι ἡ Ἑλλάς, τοὺς εἶπε. Βλέπετε πόσο μικρὴ εἶναι ἡ πατρίδα μας ἐμπρὸς σ' ὅλο τὸν κόσμον.

3. Ὅμως, πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ μάθωμε ὅσα μπορούμε περισσότερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν πατρίδα μας. Ἐπειτα πρέπει νὰ μάθωμε καὶ γιὰ τὰ ξένα μέρη, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν ἐκεῖ καὶ γιὰ γίλια δυὸ ἄλλα ποὺ συμβαίνουν.

4. Ξέρετε τώρα γιατί ἔχομε αὐτὴ τὴ περιέργεια;

Ἐπειδὴ στοὺς ξένους τόπους ὅλα εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ μᾶς, εἶπε ἓνα παιδί.

5. Πῶς τὸ ξέρετε αὐτό;

Τὰ παιδιά κνττάχθηκαν σάν νὰ μὴν ἤξευραν τί ν' ἀπαντήσουν.

6. Σκεφθῆτε μιὰ στιγμή, εἶπε ὁ δάσκαλος, καὶ ἔπειτα πῆτέ μου κάτι πού εἶδατε ἀπὸ ἓνα ξένο μέρος.

7. Τὰ παιδιά γιὰ μιὰ στιγμή σιώπησαν. Ἐπὶ μὲ μιᾶς ὅλα σχεδὸν σήκωσαν τὸ χέρι.

8. Νὰ ἀπαντήσετε μὲ τὴ σειρά, εἶπε ὁ δάσκαλος. Λέγε σὺ Γεωργάκη τί εἶδες;

9. Ἐνα ἀράπη, εἶπε ὁ Γεωργάκης.

— Ποῦ τὸν εἶδες;

— Στὸ δρόμο, μιὰ μέρα.

— Ἐσὺ Κωστάκη τί εἶδες;

10. Εἶδα ἓναν ὄργανοπαίκτη.

Τὰ παιδιά ἔσκασαν στὰ γέλοια. Οὔτε ὁ δάσκαλος δὲ μπόρεσε νὰ κρατηθῆ. Ὁ Κωστάκης ὁμως δὲ γέλασε διόλου. Δὲν ἔβλεπε τίποτα τὸ ἀστεῖον.

11. Ὁργανοπαῖκτες ἔχομε καὶ μεῖς πολλούς, εἶπε ὁ δάσκαλος.

— Δὲν τέλειωσα, κύριε δάσκαλε, ὅ,τι εἶχα νὰ πῶ, εἶπε ὁ Κωστάκης.

— Ἐχεις δίκιο, εἶπε ὁ δάσκαλος, ἐμεῖς φανήκαμε πολὺ βιαστικοί. Λοιπὸν τελείωσε.

— Εἶδα ἓνα ὄργανοπαίχτη πού εἶχε ἐπάνω στὸ ὄργανό του μιὰ μαϊμουδίτσα, εἶπε ὁ Κωστάκης.

12. Ἐπειτα ὁ δάσκαλος εἶπε καὶ στ' ἄλλα παιδιὰ νὰ ποῦν τί εἶδαν.

Ἐνα εἶχε διη λεοντάρι, ἄλλο ἐλέφαντα, ἄλλο παπαγάλο.

13. Καὶ τώρα, δὲν ὑπάρχουν εἶδη πού μεταχειριζόμεθα συχνὰ καὶ πού δὲν τὰ βγάζει ὁ τόπος μας;

— Μάλιστα.

— Ποιὰ εἶναι;

— Τὸ τσαϊ, ἢ ζάχαρη, ὁ καφές.

14. Φθάνει, εἶπε ὁ δάσκαλος, ἀπὸ αὐτὰ πού μου λέγετε, φαίνεται πὼς εἰς ἄλλες γῶρες, ὑπάρχουν ἄνθρωποι καὶ ζῶα καὶ φυτὰ πού δὲ μοιάζουν μ' αὐτὰ πού βλέπομε στὸν τόπο μας. Στὸ ἄλλο μάθημα θὰ μιλήσωμε γιὰ τὸν ἀράπη πού εἶδε ὁ Γιωργάκης.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ πῆτε μερικά ὀνόματα ἀπὸ πράγματα πού μᾶς ἔρχονται ἀπὸ ξένες γῶρες. 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Εἰς ἄλλες γῶρες ὑπάρχουν ἄνθρωποι καὶ ζῶα καὶ φυτὰ πού δὲ μοιάζουν μὲ αὐτὰ πού βλέπομε στὸν τόπο μας.

28. Ὁ ἀράπης

1. Τὰ παιδιὰ περίμεναν ἀνυπόμονα τὸ ἄλλο μάθημα. Ὅλα εἶχον ἀκούσει ὅτι σὲ μερικὰ μέρη οἱ ἄνθρωποι ἦσαν μαῦροι. Καὶ αὐτὸ ἦταν ἀλήθεια ἀφοῦ καὶ ὁ Γιωργάκης εἶχε δῆ ἓνα τέτοιον μαῦρο ἄνθρωπο!

2. Νά, τώρα θὰ κάμουν μάθημα γιὰ τοὺς περιεργούς αὐτοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ ἀκούσουν εἰς ποῖα μέρη τῆς γῆς εὐρίσκονται.

3. Ἡ σφαῖρα ἐτοποθετήθη πάλι ἐπάνω στὸ τραπέζι καὶ ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιὰ ὅτι ἡ κορυφή τῆς σφαίρας εἶναι ὁ βορρᾶς, τὸ κάτω μέρος ὁ νότος, τὸ δεξιὸ ἡ ἀνατολὴ καὶ τὸ ἀριστερὸ ἡ δύση.

4. Ὁ Τάκης νὰ δείξη τὴν Ἑλλάδα, εἶπε ὁ δάσκαλος.

Ὁ Τάκης τὸ ἔκαμε.

5. Τώρα σῦρε τὸ δάκτυλό σου πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸν νότον. Θὰ συναντήσης μεγάλη χώρα σὲ σχῆμα σχεδὸν ἀγλαδιοῦ.

6. Μάλιστα, εἶπε ὁ Τάκης. Αὐτὴ ἡ χώρα λέγεται Ἀφρική.

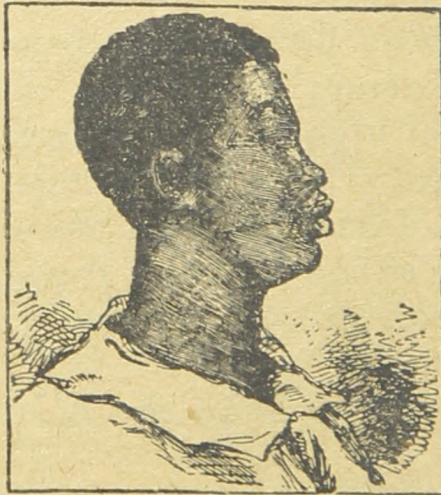
— Πῶς λέγεται; ἐρώτησε ὅλα τὰ παιδιὰ ὁ δάσκαλος.

— Ἀφρική, εἶπαν ὅλα.

7. Κυττάξετε πάλι τὴ σφαῖρα, εἶπε ὁ δάσκαλος. Ἡ κορυφή τῆς σφαίρας δηλ. ὁ βορρᾶς καὶ τὸ κάτω μέρος της δηλ. ὁ νότος εἶναι τὰ ψυχρότερα μέρη τῆς γῆς. Ἡ μέση τῆς σφαίρας γύρω-γύρω εἶναι τὸ θερμότερο μέρος της.

8. Σὲ ποῖο μέρος εὐρίσκεται ἡ Ἀφρική;
— Εἰς τὸ θερμότερο.

— Πόσο εἶναι θερμὴ ἡ Ἀφρικήδὲ μπορούμε
νὰ ποῦμε, εἶναι ὅμως τόσο ζεστὴ σὲ μερικὰ μέρη
πὸν ἄσπροι ἄνθρωποι σὰν ἐμᾶς πολὺ δύσκολα
μποροῦν νὰ ζήσουν.

Ἄράπης.

9. Ἡ Ἀφρική εἶναι ἡ πατρίδα τῶν Αἰθίο-
πων, τῶν ἀράπηδων, ὅπως τοὺς λέγομε. Ἐκεῖ
πέρα ζοῦν χιλιάδες χιλιάδων ἀπὸ τοὺς ἀνθρώ-
πους αὐτοὺς σὲ ἀγρία κατάστασι. Σὰν τὰ θηρία
στὰ δάση.

10. Αὐτὴ ἡ εἰκόνα πὸν βλέπετε εἶναι ἡ εἰκόνα
τοῦ ἀράπη.

Τί βλέπομε σ' αὐτήν; ἐρώτησε ὁ δάσκαλος
τὰ παιδιά.

— Τὸ δέρμα εἶναι μαῦρον, εἶπε ἓνα παιδί.

— Τὰ χεῖλια εἶναι χονδρά, εἶπε ἓνα ἄλλο.

— Ἡ μύτη εἶναι πλατειά καὶ ζουλισμένη, εἶπε τρίτο.

— Τὰ μαλλιά εἶναι κοντὰ καὶ κατσαρά, εἶπε τέταρτο.

11. Μάλιστα. Αὐτὰ εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ πὺν κάμνουν τὸν ἀράπη νὰ διαφέρῃ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἄλλων φυλῶν, εἶπε ὁ δάσκαλος.

12. Ἔχω κι' ἄλλα νὰ σᾶς πῶ γιὰ τοὺς ἀράπηδες καὶ γιὰ τὴ χώρα πὺν ζοῦν ἀλλὰ θὰ τὰ ἀφήσω γιὰ τὸ ἄλλο μάθημα, εἶπε ὁ δάσκαλος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Εἰς ποῖο μέρος τοῦ κόσμου εὐρίσκειται ἡ Ἀφρική; 2) Εἰς ποῖο μέρος τοῦ κόσμου ζοῦν χιλιάδες ἀράπηδες; 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικὰ:

Ἡ Ἀφρικὴ εἶναι ἡ χώρα ποῦ ζοῦν οἱ ἀράπηδες.

Ὁ μῦλος, τὸ ρυάκι καὶ ἡ μέλισσα

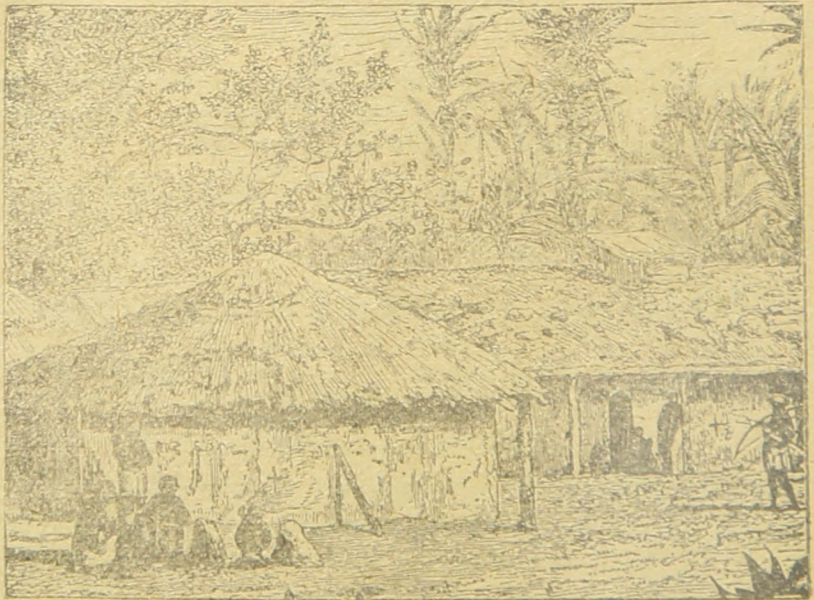
(Τραγουδάκι)

Ἄκου ὁ μῦλος πῶς γυρίζει
πῶς ἡ ρόδα του σβορίζει
κλίπ-κλάπ-κλίπ-κλάπ τραγουδά
μιὰ στιγμή δὲ σιαμαῖα
κι' ὄλο ἀλέθει τὸ σιτάρι
καλαμπόκι καὶ κριθάρι.

Ἄκουσε τὸ ποταμάκι
σιτὸ γοργό του ταξιδάκι
Φλί, φλί, φλί, πῶς τραγουδάει
ἄκουσε καὶ τὸ πουλί
πί, πί, πί, πῶς κελαδάει
σιτὴ μικρὴ φωνηὰ σὰν πάει.
Δὲς τα καὶ τὰ μελισσάκια
ποῦ πειτοῦν σιτὰ λουλουδάκια
πῶς χορεύουνε μὲ κέφι

στὸν ἄχρὸν τοὺς χιυλά
μὰ κεράϊδα με τὸ γιέφι
γιοῦμ, πά, γιοῦμ, πά, γιοῦμ, πά, πά.
Σὼν τὸ μῦλο σὰν τὸ ρυάκι
σὰν ποτὶ σὰν μελισσάκι
τῆ δουλίτσα μου θὰ κάνω
δίχως μὰ στιγμή νὰ χάνω
κ' εὐθυμα θὰ ιραγοιδῶ
τοῦά, λά, ρά, λά, ρί, λά, ρό!

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ποιὲς λέξεις ὁμοιοκαταληκτοῦν με
τὴν λέξη μελισσάκι.

29. Στὴ γῶρρα τῶν Αἰθιοπίων

1. Νά, ἡ εἰκόνα ἀπὸ ἓνα χωριὸ τῆς Ἀφρικῆς
εἶπε μὰ φορὰ ὁ δάσκαλος καὶ ἄπλωσε τὸ χαρτὶ
ποὺ τὸ παρίστανε στὸ τραπέζι.

2. Τὰ σπίτια ὅπως βλέπετε δὲ μοιάζουν με τὰ
δικά μας. "Αν ἠθέλομε νὰ κάμωμε τὸ σχέδιο

τῶν σπιτιῶν αὐτῶν θὰ ἦτο πολὺ εὐκόλο γιατί
δὲ χρειάζεται παρὰ ἕνας κύκλος. Τὰ σπίτια τῶν
μαύρων εἶναι ἀπλῶς στρογγυλὲς καλύβες.

3. Σπίτια σὰν αὐτὰ θὰ ἦσαν ἐντελῶς ἀχρηστα
στὸν τόπο μας ὅπου τὸ χειμῶνα πρέπει νὰ φυλα-
γόμεσθε ἀπὸ τὸ βρορρηὰ καὶ τὶς βροχές.

4. Εἰς τὴν Ἀφρική ὅμως τὰ σπίτια αὐτὰ
χρειάζονται. Σκοπὸς τους εἶναι νὰ προφυλάτ-
τουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴ ζέστη καὶ τὰ ἄγρια
θηρία. Αὐτὸ τὸ καταφέρνουν περίφημα.

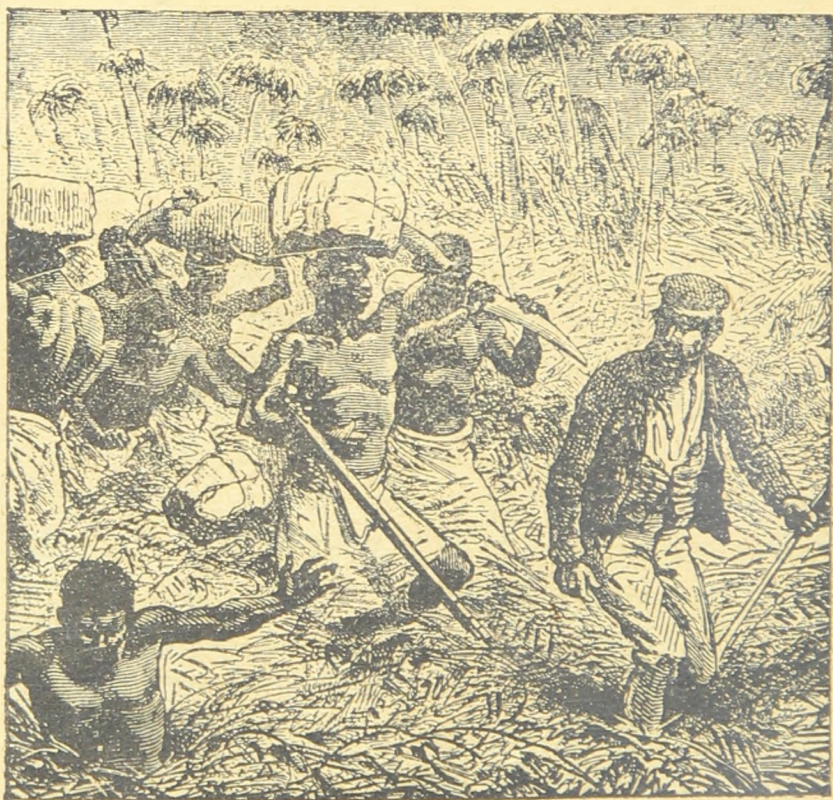
5. Οἱ ἀράπηδες δὲ φοροῦν πολλὰ φορέματα.
Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἔχουν παρὰ μιὰ φαρδιά
ζώνη στὴ μέση. Τρελλαίνονται γιὰ τὰ κτυπητὰ
χρώματα καὶ στολίζονται μὲ ὅ,τι βρίσκουν παρ-
δαλὸ καὶ φανταχτερό. Π. χ. πολλοὶ ἔχουν εἰς τὸ
λαιμό τους κρεμασμένα πολλὰ χάντρινα κομπο-
λόγια. Εἶναι τὸ πλεόν ἀγαπητὸ τους στολίδι!

6. Οἱ μαῦροὶ δὲ ζοῦν εἰς πόλεις καὶ χωριά,
οὔτε δουλεύουν γιὰ νὰ κερδίζουν τὸ ψωμί τους
ὅπως ἐμεῖς. Προτιμοῦν τὸν καιρὸ τους νὰ τὸν
περνοῦν εἰς τὸ κυνήγι καὶ στὸ ψάρεμα.

7. Οἱ περιηγηταὶ ποὺ ἐπεσκέφθησαν τοὺς
μαύρους στὴ χώρα τους μᾶς λέγουν πῶς ὁ μαῦ-
ρος δὲν ἀγαπᾷ τὴ δουλειὰ καὶ ὅτι προτιμᾷ νὰ
κάθεται ξαπλωμένος εἰς τὸν ἥλιο.

8. Αὐτὸ βέβαια εἶναι ἀλήθεια. Ἀλλὰ εἶναι
καὶ τόσο κοπιαστικὸ νὰ ἐργάζεται κανεὶς μὲ τέ-
τοιαν ζέστην ποὺ ἔχουν αὐτοὶ οἱ κακόμοιροι!

9. Οἱ ἀράπηδες ὅλα τὰ βάρη τὰ σηκώνουν
εἰς τὸ κεφάλι. Αὐτὴ ἡ εἰκόνα δείχνει μερικοὺς

μαύρους πού κουβαλοῦν τὰ πράγματα ἐνὸς μεγάλου Ἀγγλου ἐξερευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς, ὁποῖος ὀνομάζεται Λίβιγκστον.

10. Καμιὰ ἄλλη μέρα θὰ σᾶς διηγηθῶ περισσότερα γιὰ τὸν ἔξοχο αὐτὸν ἄνθρωπο. Φθάνει μόνο νὰ ξέρετε ὅτι ὅλη του τῆ ζωὴ σχεδὸν τὴν πέρασε στὴν Ἀφρικὴ στὴ μελέτη τῆς ζωῆς τῆς ἀγρίας αὐτῆς φυλῆς.

11. Γιὰ τὴ συνήθεια τῶν ἀράπηδων νὰ κουβαλοῦν τὰ βάρη στὸ κεφάλι τους ὑπάρχει τὸ ἕξις ἀστεῖο ἀνέκδοτο.

12. Κάποτε ἓνας Εὐρωπαῖος πού εὐρέθη ἄ-

νάμεσα τους ἐνόησε πὼς μποροῦσε νὰ τοὺς μάθῃ καλύτερο τρόπο νὰ κουβαλοῦν τὰ βάρη. Ὁ Εὐρωπαῖος αὐτὸς ἔκτιζε ἓνα σπίτι. Ἀλλὰ ἡ δουλειὰ ἀργοποροῦσε ἐπειδὴ οἱ μαῦροι κουβαλοῦσαν μὲ τὸ κεφάλι τὶς πέτρες.

13. Διέταξε λοιπὸν καὶ τοῦ ἔφτιασαν μερικὰ χειραμάξια καὶ τὰ ἔδωκε στοὺς μαύρους ἐργάτας του.

— Μ' αὐτά, τοὺς εἶπε, καὶ γρηγορότερα θὰ γίνεται ἡ ἐργασία καὶ περισσότερες πέτρες θὰ κουβαλᾶτε κάθε ἑρόμο καὶ λιγώτερο κόπο θὰ κάνετε. Καὶ τοὺς ἔδειξε πὼς νὰ βάζουν μέσα τὶς πέτρες καὶ πὼς ὕστερα νὰ τὰ κυλοῦν.

14. Οἱ μαῦροι ἔκαμαν ὅπως τοὺς εἶπε ὁ Εὐρωπαῖος. Ἔβαλαν εἰς τὰ καροτσάκια ἀπὸ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ ἔπειτα ἐπῆραν τὸ καροτσάκι εἰς τὸ κεφάλι τους!

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Πὼς ζοῦν οἱ μαῦροι. 2) Πὼς μεταφέρουν οἱ ἀράπηδες τὰ φορτία των. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικὰ:

Οἱ ἀρσάδες δὲν φοροῦν σολλὰ φορέματα, ἀρασοῦν σολλὸν τὰ ζωηρὰ χρώματα.

30. Τὸ λεοντάρι

1. Ἡ Ἀφρική δὲν εἶναι μόνο ἡ πατρίδα τῶν Αἰθιοπῶν. Εἶναι ἐπίσης ἡ χώρα τῶν λεονταριῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων, εἶπε ὁ δάσκαλος καθὼς ἔδειχνε στοὺς μαθητὰς τὴν εἰκόνα τοῦ λεονταριοῦ.

2. Τί μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε γιὰ τὸ λεοντάρι; ἐρώτησε.

Λεωντάρι.

— “Οτι εἶναι ὁ βασιληᾶς τῶν τετραπόδων,
εἶπε ὁ Τάκης.

3. Γιατί;

— Γιατί ἔχει μεγαλοπρέπεια καὶ μοιάζει γι’
αὐτὸ μὲ βασιληᾶ.

4. Πολλές φορές μιλήσαμε για τὸ λεοντάρι, τί ἄλλο ἔξερετε γι' αὐτό;

— Εἶναι πολὺ δυνατό.

— Ἔχει ἀγριὸ βλέμμα.

— Ἔχει μακροῦν χαιτή καὶ οὐρά.

— Βλέπει στὸ σκοτάδι.

5. Πολὺ καλά. Τώρα νὰ μοῦ πῆτε τί διαφέρει ὁ λέων ἀπὸ τὴ λέαινα.

6. Ὁ λέων ἔχει μακροῦν χαιτή, ἐνῶ ἡ λέαινα δὲν ἔχει διόλου. Ὁ λέων εἶναι πιὸ δυνατός ἀπὸ τὴ λέαινα.

7. Καλά. Τώρα κυττάξετε πάλι τὴν εἰκόνα. Μπορεῖτε νὰ δῆτε τὸ ποδάρι του. Μὲ τί μοιάζει;

8. Κάτω ἀπὸ κάθε δάκτυλο ἔχει ἓνα μικρὸ μαξιλαράκι, εἶπε ἓνας μαθητής.

— Τὰ νύχια εἶναι μυτερὰ καὶ ἀνοιγοκλειοῦν, εἶπε ἓνας ἄλλος.

9. Τάκη, εἶπε ὁ δάσκαλος, πήγαινε νὰ βοῆς τὴ γάτα μας καὶ νὰ μοῦ τὴ φέρῃς;

10. Ὁ Τάκης ἔτρεξε ἀμέσως, ἐνῶ τὰ ἄλλα παιδιά χαμογελοῦσαν εὐχαριστημένα. Ὁ Τάκης ἔπειτα ἀπὸ λίγα λεπτὰ ἐγύρισε μὲ τὴ γάτα στὴν ἀγκαλιά του.

11. Ἡ Ψιφίνα καθόταν ἡσυχη καὶ ὁ δάσκαλος ἔδειχνε τὰ νύχια της στοὺς μαθητάς. Τοὺς εἶπε ἀκόμα γιὰ τὸ κεφάλι της, τὰ μάτια της, τὰ μουστάκια της, τὸ σῶμά της, τὴν τραχειά της γλῶσσα καὶ τὰ σουβλερὰ δόντια της.

12. Τὰ λεοντάρια εἶναι πελώριοι γάτοι, εἶπε. Τὰ πόδια, τὰ δόντια καὶ ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος τῶν δύο αὐτῶν ζώων εἶναι ὅμοια. Καὶ τὰ

δυὸ τρέφονται με κρέας. Καὶ τὰ δυὸ βλέπουν εἰς τὸ σκοτάδι καὶ βγαίνουν τῆ νύχτα γιὰ νὰ βροῦν τὴν τροφή τους.

13. Ἡ γάτα τί τρώγει;

— Ποντίκια.

— Καὶ τὰ λεοντάρια τί τρώγουν;

— Ἐλάφια, πρόβατα, βώδια, ἄλογα καὶ κάποτε ἀνθρώπους.

14. "Ὅταν ἡ γάτα καὶ τὸ λεοντάρι θέλουν νὰ ἀρπάξουν ἀνοίγουν τὰ τρομερὰ τους νύχια. Ἄλλη φορὰ μπορεῖ νὰ σᾶς πῶ ἀνέκδοτα γιὰ τὸ περήφανο αὐτὸ ζῶο. Στὸ ἄλλο μάθημα θὰ ποῦμε γιὰ τὸν ἐλέφαντα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Νὰ γράψετε ὅ,τι ξέρετε γιὰ τὴ γάτα. 2) Εἰς τί μοιάζει ἡ γάτα με τὸ λεοντάρι. 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικὰ:

*Ἡ Ἀφρικὴ εἶναι ἡ χώρα τοῦ λεονταριοῦ
καὶ τοῦ ἐλέφαντα.*

Ἡ κούνια

(Τραγουδάκι)

Κάτω ἀπὸ τὴν παλιὰ βελανιδιὰ
μιὰ κούνια τοῦ χωριοῦ ὅλα τὰ παιδιὰ
ἔχουνε σιήσει.

Χαρούμενα ἐλαφρὰ σὰν τὰ πουλιὰ
βιβλία καὶ μελέτες καὶ σχολεῖα
ἔχουν ἀρήσει.

Μιὰ πηγαίνει σιὰ οὐράνια, τὰ ψηλὰ
καὶ μιὰ δεξ κατεβαίνει χαμηλὰ
ἢ μικρὴ Λέλα.

Ἡ Αὔρα τῆς χαδεύει τὰ μαλλιά
καὶ φτερουγάει ἢ τριανταφυλλιά
κορδέλλα.

—Μιά φόρα! δώσιτε ἀκόμα μιὰ καλή
πὼς ἤθελα ἄχ, νὰ ἐγγίσω τὴ κορφή
καὶ πάλι!

Ποιὰ ἄλλη χαρὰ ἀπὸ τούτη πιὸ τρανή;
Ἄχ πιὸ ψηλά! μὲς τ' οὐρανοῦ τὴ γαλανή
νὰ πάγω ἀγκάλη.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ποιῆς λέξεις ὁμοιοκαταληκτοῦν μέ:
βελανιδιά, πουλιά, ψιλιά, μαλλιά, τρανή. 2) Νὰ γράψετε
καλλιγραφικά:

Χαρούμενα ἐ, α, ρὰ σὰν τὰ σοῦμα.

Β Η . Ὁ ἐλέφας

1. Νὰ κί' ὁ ἐλέφας! εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ἔ-
δειξε στὰ παιδιὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ζώου.

2. Τώρα νὰ μου πῆτε ὅ,τι ξέρει καθένας σας
γιὰ τὸν ἐλέφαντα.

3. Εἶναι ὑψηλὸς ὡς δύομισυ μέτρα καὶ παρα-
πάνω, εἶπε ἓνα παιδί.

4. Τὸ μέτρο πόσα ἑκατοστὰ ἔχει;

— Ἐκατὸ ἑκατοστά.

— Ὁ ἐλέφας πόσα ἑκατοστὰ ὕψος ἔχει;

— Διακόσια πενήντα.

— Ἄλλος κανεὶς ξέρει τίποτα γιὰ τὸν ἐλέ-
φαντα;

— Τὰ δόντια του εἶναι πολὺ μεγάλα.

— Ἡ προβοσκίδα του εἶναι μακροῦ.

— Τ' αὐτιά του εἶναι μεγάλα.

— Τὸ σῶμά του εἶναι σὰ βαρέλι.

— Τὰ μάτια του εἶναι μικρὰ-μικρὰ.

— Τὰ ζῶα πού ἔχουν τέσσερα πόδια πῶς τὰ
λέγομε;

— Τετράποδα.

5. Πολύ ώραϊν. Ὁ ἐλέφας ὅμως ἂν καὶ εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ ὅλα τὰ τετράποδα δὲν εἶναι ὅμως καὶ τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ ζῶα ὅλα.

6. Πῆτε μου τώρα ποῖο εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα;

— Ἡ φάλαινα!

7. Καλά. Τώρα ἄς ξαναγυρίσωμε στὸν ἐλέφαντα. Ὁ ἐλέφας τί μπορεῖ νὰ κάμη μὲ τὴν προβοσκίδα του;

— Μπορεῖ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ κάτω μεγάλα βάρη. Εἶτε ἓνα παιδι πὺν εἶχε δὴ ἐλέφαντα σὲ κάποιο τοξίδι.

8. Μπορεῖ μ' αὐτὴν νὰ ξεριζώνη δένδρα! εἶπε ἓνα ἄλλο.

— Μπορεῖ ἐπίσης νὰ φθάνη τὶς κορφές τῶν δένδρων καὶ νὰ κόβῃ τὰ φύλλα τους.

9. Μπορεῖ ἀκόμα καὶ καρφίτσα νὰ πάρῃ ἀπὸ χάμω, ἀκόμα καὶ νὰ ξεκλειδώσῃ μιὰ πόρτα.

— Μπορεῖ νὰ γεμίσῃ νερὸ τὴ προβοσκίδα του καὶ ἔπειτα νὰ τὸ φυσήσῃ εἴτε στὸ στόμα του, εἴτε ἄλλου.

10. Τὰ δόντια του μὲ τί μοιάζουν;

— Μὲ μεγάλα κέρατα.

— Τί διαφέρουν ἀπὸ τὰ κέρατα τῶν ἄλλων ζώων;

— Τὰ κέρατα τοῦ ἐλέφαντος εἶναι φυτρωμένα ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ στόματός του ἐνῶ τῶν ἄλλων ζώων εἶναι ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι.

11. Τὸ κόκκαλο τοῦ δοντιοῦ τοῦ ἐλέφαντος τὸ λέγομε ἐλεφαντόδοντο.

— Μὲ τὸ ἐλεφαντόδοντο κατασκευάζονται σφαῖρες, χέρια γιὰ τὰ μαχαίρια καὶ τὰ πηρούνια, κομπιά, κτένια καὶ χίλια δυὸ κομψοτεχνήματα.

12. Τί τρώει ὁ ἐλέφας;

— Χόρτα καὶ ἄχυρα, φύλλα ἀπὸ δένδρα, καρπούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — Νὰ γράψετε καλλιγραφικᾶ:

Μὲ τὸ ἐλεφαντόδοντο κατασκευάζουν σφαῖρες, χέρια στὰ μαχέρια καὶ πηρούνια, κουμωιὰ καὶ ἄλλα σολλὰ ὠραῖα ὠράγματα.

32. Οἱ κίτρινοι ἄνθρωποι

1. Εἰς τὸ μάθημα τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ δάσκαλος ἔστριψε τὴ σφαῖρα ὥστε ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐφαίνετο πλέον.

— Αὐτὴ ἐδῶ πού βλέπετε, εἶπε στὰ παιδιὰ καὶ ἔδειχνε μὲ τὸ δάκτυλό του, εἶναι ἡ πλέον ἀξιοθαύμαστη χώρα τοῦ κόσμου.

— Κίνα! . . . εἶπαν ὅλα τὰ παιδιὰ μαζὶ μόλις ἐδιάβασαν τὸ μέρος πού τὸ δάκτυλο τοῦ δασκάλου τοὺς ἔδειχνε.

2. Ἡ Κίνα, εἶπε ὁ δάσκαλος, ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πολλὰς χιλιάδες χιλιόμετρα. Καμιὰ

χώρα στὸν κόσμῳ δὲν ἔχει μεγαλύτερο πληθυσμὸ ἀπὸ τὴν Κίνα.

3. Ὁ Κινέζος δὲ μοιάζει μὲ μᾶς τοὺς Ἕλληνας. Οὔτε μὲ τοὺς ἀράπηδες. Ἐμεῖς εἴμαστε ἄσπροι, ὁ ἀράπης εἶναι μαῦρος, ὁ κινέζος εἶναι κίτρινος.

— Τὸ πρόσωπό του εἶναι πλακωτὸ καὶ τετράγωνο. Τὰ μάτια του εἶναι μικρὰ καὶ λοξὰ καὶ τὰ μαλλιά του εἶναι μαυρότερα ἀπὸ τὰ δικὰ μας.

4. Ἄν καμιὰ φορὰ συναντήσετε Κινέζο θὰ σᾶς κάμουν τόση ἐντύπωση τὰ μαλλιά του, πὺ μπορεῖ νὰ λησμονήσετε ἐμπρὸς σ' αὐτὰ κάθε ἄλλη παραξενιὰ τῆς φυσιογνωμίας του.

— Ὁ Κινέζος ξυρίζει τὸ κεφάλι του ὅλο καὶ ἀφήνει μόνο εἰς τὴν κορυφή μιὰ τούφα μαλλιά. Αὐτὰ τὰ μαλλιά μεγαλώνουν καὶ τότε ὁ Κινέζος τὰ πλέκει κοτσίδα σὰν τὰ κορίτσια μας καὶ τὰ κρεμάει στὴ ράχη του. Οἱ Κινέζες δὲν ἔχουν κοτσίδα.

5. Οἱ Κινέζοι δὲν ντύνονται σὰν ἐμᾶς. Οἱ ἄνδρες φαίνονται σὰ γυναῖκες. Γιατὶ φοροῦν κι' αὐτοὶ μακρὰ φουστάνια μὲ πλατεῖα μανίκια. Φοροῦν ξύλινα παπουτσάκια πὺ προστὰ ἔχουν μιὰ γυριστὴ μύτη σὰν τὰ δικὰ μας τὰ τσαρούχια, ἀλλὰ χωρὶς τὴ φούντα.

6. Ἄν βλέπατε τὸ παπουτσάκι καμιᾶς Κινέζας κυρίας θὰ λέγατε χωρὶς ἄλλο ὅτι εἶναι παπουτσάκι μικροῦ παιδιοῦ. Αὐτὸ συμβαίνει ἐπειδὴ τὰ πόδια τῶν κοριτσιῶν τὰ σφίγγουν μόλις γεννηθοῦν καὶ τὰ ἐμποδίζουν νὰ μεγαλώσουν.

Τὰ μικρὰ πόδια σὴν Κίνα εἶναι σημάδι ὠμορφιάς.

7. Ὅμως ἡ Κινέζα κυρία βασανίζεται ἀπὸ τὰ πόδια της ὑπερβολικά. Δὲ μπορεῖ νὰ περπατήσῃ καλά. Τρικλίζει.

8. Οἱ Κινέζοι δὲ τρώγουν μὲ μαχαιροπήρουνα καὶ κουτάλια. Τρώγουν μὲ δυὸ κοκκαλένιες βελόνες σὰν αὐτὲς ποὺ ἔχουν οἱ μητέρες σας καὶ πλέκουν τὰ μάλλινα τους σάλια. Ἀδύνατο νὰ φαντασθῶ πῶς θὰ τὰ καταφέρναμε ἐμεῖς νὰ φάγωμε ἔτσι.

9. Ἡ Κίνα εἶναι ἡ χώρα τοῦ φυτοῦ ποὺ κάνει τὸ τσαΐ. Οἱ Κινέζοι ἀγαποῦν τὸ τσαΐ ὑπερβολικά καὶ τὸ πίνουν χωρὶς γάλα καὶ χωρὶς ζάχαρη!

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Γιατί οἱ Κινέζες κυρίες δὲ μποροῦν νὰ περπατήσουν; 2) Τί χρῶμα ἔχουν οἱ Κινέζοι; 3) Πῶς τρῶνε οἱ Κινέζοι; 4) Γράψετε καλλιγραφικά:

Οἱ κινέζοι φοροῦν μακρὰ φορέματα μὲ φαρδειὰ μανίκια.

Τὸ γράμμα ἐνὸς μικροῦ κοριττιοῦ

(Τραγουδάκι)

Γιαγιά μου ἀγαπημένη
αὐτό μου τὸ γραμμάτιον
σοῦ στέλω λυπημένη
γιατὶ σ' ἀνοσιγιάω
ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ βάνη!
... Πόσα δὲ θάχω λάθη
Γιαγιά ὀρθογραφικά!
Καὶ πόσο βολικά
μοῦ εἶναι ὅτι καὶ γὰρ
μιλῶντας νὰ σιὸ λέω...

Τὰ λόγια φεύγουν πᾶνε...
Μὰ τὸ γραφτὸ πομένει!
Ἄχ, μούρχειται νὰ κλαίω...
εἶμαι δυσιχισμένη!
Τὸ μαῦρο μου κουνέλι
εἶναι πολὺ καλὰ
καὶ μ' ἀγαπᾷ τρελλά,
κι ὅλο νὰ τρώῃ θέλει
τὸ πράσινο τριφύλλι
ἀπ' τὸ δικό μου χέρι.
Φοβάται ὅμως τὸ Γρίλι
τὸ ὠραῖο μου γατάκι
... Ἐχω καὶ περισιέρι
κάιστρο σὰν τὸ χιόνι
τὸ λέω· Πουπουλάκι...
Οἱ κότιες κακαρίζουν
καὶ στὶς αὐλὲς γυρίζουν...
Τὸ γέριχο παγῶνι
ὅλο καὶ καυαρώνει
γιὰ τὰ λαμπρὰ φιερά του
καὶ δός του ξεδιπλώνει
τὴν παρδαλὴν οὐρά του!
Δὲν ἔχω τίποτα ἄλλο
γιαγιά μου νὰ σοῦ πᾶ
μόνο μ' ἓνα μεγάλο
φιλάκι σὲ φιλῶ.

33. Ἄπο πού μᾶς ἔρχεται τὸ τσαΐ

1. Τί πράγμα, πού ὅλοι τὸ μεταχειριζόμαστε
ἔρχεται ἀπὸ τὴν Κίνα;

— Τὸ τσαΐ.

— Τί εἶναι τὸ τσαΐ.

— Τὸ φύλλο κάποιου φυτοῦ.

2. Ὅλοι ξέρετε τὸ τσαΐ ὅπως τὸ ἀγοράζομε

Κινέζοι ποῦ μαζεύουν τσαΐ.

ἀπὸ τὰ μαγαζιά. Παρατηρήσατε ὀλίγο τσαΐ, εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ἄνοιξε ἓνα μικρὸ κουτάκι ποῦ ἔφερε ἀπὸ τὸ σπίτι του.

3. Βλέπετε; τὰ φύλλα εἶναι ξηρὰ καὶ κατσυρά. Θὰ σᾶς πῶ ἀμέσως πῶς γίνεται αὐτό.

4. Τὸ φυτὸ τοῦ τσαγιοῦ τὸ καλλιεργοῦν στὴν Κίνα.

5. Νὰ μιὰ εἰκόνα ποὺ φαίνονται δενδράκια τσαγιοῦ. Ἔχουν χροῶμα πράσινο σκοῦρο. Τὰ λουλουδάκια εἶναι ἄσπρα.

6. Ὄταν τὰ φύλλα εἶναι ἕτοιμα γιὰ νὰ τὰ συνάξουν, τὰ μαδοῦν ἀπὸ τὸ δένδρο καὶ τὰ ρίχνουν μέσα σὲ μεγάλα καλάθια.

7. Τὰ φύλλα αὐτά, ἔπειτα ξεραίνονται μέσα σὲ λαμαρίνες ἐπάνω στὴ φωτιά. Ἐνῶ ξεραίνονται ἕνας τὰ στριφογυρίζει ἀδιάκοπα γιὰ νὰ μὴ καοῦν.

8. Μόλις ἀρχίζουν καὶ μυρίζουν τὰ τραβοῦν ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ τ' ἀπλώνουν ἐπάνω σὲ τραπέζια. Ἐπειτα τὰ τρίβουν καλὰ-καλὰ μὲ τὰ χέρια τους.

9. Ἀπὸ κεῖ τὰ ξεραίνουν ξανά στὸν ἀέρα καὶ τὰ βάζουν πάλι στὴ φωτιά γιὰ τελευταία φορά. Ἐπειτα πλέον τὰ βάζουν σὲ κουτιά καὶ τὰ στέλνουν σ' ὅλο τὸ κόσμο.

10. Ὄταν γιὰ πρώτη φορὰ πῆγε τὸ τσαῖ στὴ Ἀγγλία, ἐστάλη ὡς δῶρο σὲ μιὰ γρηὰ κυρία. Ἡ γρηὰ κυρία εἶχε ἀκούσει πῶς τὸ τσαῖ ἦτο πολὺ ὠραῖο, ἀλλὰ δὲν ἤξευρε πῶς τὸ πέρνουν. Ἐπειδὴ ὅμως ντρεπότανε νὰ ἐρωτήσῃ πῶς τὸ κάμνουν, ἔβρασε τὸ τσαῖ ὅπως ἔβραζε καὶ τὰ λάχανά της. Ὄταν ἐνόμισε πῶς εἶχε βράσει ἀρκετά, ἔχυσε τὸ νερὸ καὶ ἔφαγε τὰ φύλλα μὲ λίγο βούτυρο καὶ ἀλάτι! Δηλ. ἐπέταξε ἀκριβῶς ἐ-

κεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ πιῇ καὶ ἔφαγε ἐκεῖνο ποῦ ἦτο γιὰ πέταμα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ.—1) Πῶς κάνουνε τὸ τσαϊ πρὶν νὰ τὸ στείλουν σ' ὅλο τὸν κόσμον. 2) Πῶς ἐτοιμάζομε τὸ τσαϊ γιὰ νὰ τὸ πιοῦμε. 3) Γράψετε καλλιγραφικά:

Τὸ τσαϊ εἶναι τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ αὐοῦ λέγετε κι' αὐτὸ τσαϊ.

33. Ὁ μεγάλος Ὠκεανὸς

1. Ὄταν ὁ δάσκαλος ἐγύρισε τὴ σφαῖρα μετὸση φόρα ποῦ ἡ Ἑλλὰς ἐχάθη ἐντελῶς πλέον, τὰ παιδιὰ δὲν εἶδαν παρὰ μόνο μιὰ μεγάλη ἔκταση νεροῦ.

2. Τὸ μέρος αὐτὸ ἦτο χρωματισμένο γαλάζιο καὶ ὁ δάσκαλος τοὺς εἶπε πῶς ἦτο ὁ μεγάλος Ὠκεανός. Τὰ παιδιὰ ἐδιάβαζαν ἐπάνω τὶς λέξεις:

Εἰ ρ η ν ι κ ὸ ς Ὠ κ ε α ν ὸ ς.

3. Κανένα ἀπὸ τὰ παιδιὰ δὲν εἶχε ἀκούσει τὸ ἔνομα αὐτὸ πρωτῆτερα. Ὁ δάσκαλος ὅμως τοὺς εἶπε, ὅτι ἀργότερα, ὅταν θὰ πᾶνε εἰς ἀνωτέρας τάξεις θὰ μάθουν πολλὰ πράγματα γι' αὐτόν.

4. Ὁ ἀπέραντος αὐτὸς Ὠκεανὸς ἔχει μᾶκρος καὶ πλάτος πολλὰς χιλιάδων χιλιόμετρα.

5. Στὰ παιδιὰ ποῦ εἶχαν ζήσει μακρὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ ποῦ δὲν εἶχαν δῆ ποτὲ τίποτε ἄλλο ὅπὸ κανένα ποταμᾶκι, ὁ Ὠκεανὸς τοὺς προξενοῦσε μεγάλο θαυμασμό.

6. Τὰ παιδιὰ ὅμως ποῦ ἔζησαν σὲ νησιά ἢ

σὲ παραθαλάσσια μέρη μπορούσαν περίφημα νὰ φανταστοῦν τί ἦτο αὐτὸς ὁ Ὀκεανός.

7. Γιὰ νὰ μπορέσουν τὰ παιδιὰ ν' καταλάβουν πόσο μεγάλος ἦτο ὁ Ὀκεανός, ὁ δάσκαλος ἐσημείωσε τὴν Ἑλλάδα στὴ μέση. Τί μικρούτσικη φαινόταν ἡ καημένη μὲς στὸν Ὀκεανό!

8. Τὰ παιδιὰ εἶχαν καταλάβει τώρα γιατί κά-
νουν τὰ βαπόρια τόσους μῆνες στὰ ταξίδια τους.
Μάλιστα ὁ Ζήσης ποὺ εἶχε τὸ μεγάλο του ἀ-
δελφὸ στὴν Ἀμερικὴ τὸ κατάλαβε ἴσως περισ-
σότερο ἀπ' ὅλα τὰ παιδιὰ. Γι' αὐτὸ ἔκαναν μῆ-
νες νὰ λάβουν γράμμα του!

9. Ὄταν εἶχαμε τὸ μάθημα γιὰ τὸν ἐλέφαν-
τα, εἶπε ὁ δάσκαλος, εἶπατε πῶσ' ἢ φάλαινα εἶ-
ναι τὸ μεγαλύτερο ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα. Ξέρετε πό-
σο μεγάλη εἶναι;

10. Κανένας δὲν ἀπάντησε. Τότε ὁ δάσκαλος
εἶπε: Πόσα μέτρα εἶναι ἡ αἴθουσα τοῦ σχο-
λείου;

— Δεκάξη.

— Καὶ τὸ γυμναστήριο;

— Τριανταδύο.

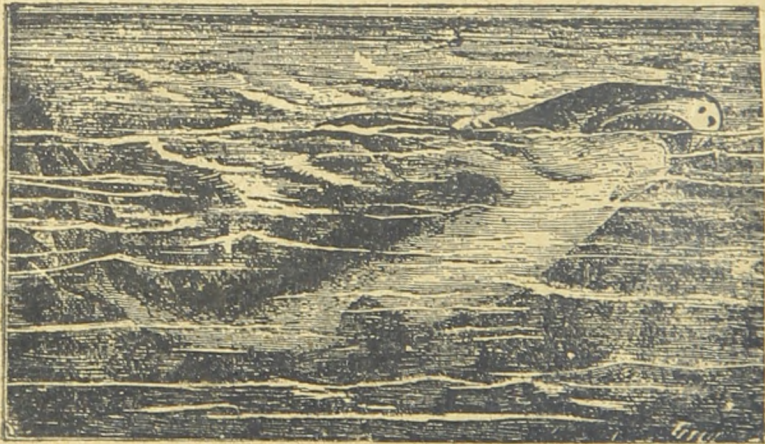
— Λοιπὸν, ἡ αἴθουσά μας μόλις χωρᾶ μιὰ
φάλαινα!

11. Ὁ Ὀκεανὸς εἶναι ἡ πατρίδα τῆς φάλαι-
νας. Μέσα σ' αὐτὸν ἡ φάλαινα μπορεῖ νὰ κἀνη
ὅλα τῆς τὰ παιγνίδια καὶ νὰ κολυμπᾷ ἀπὸ τὸ
ἓνα μέρος τοῦ κόσμου στὸ ἄλλο.

12. Ἄν καὶ ἡ φάλαινα ὅμως εἶναι τόσο με-
γάλη δὲν εἶναι ἐπικίνδυνη ὅπως εἶναι ἓνα ἄλλο
μεγάλο ψάρι τοῦ Ὀκεανοῦ.

13. Τὸ ὄνομα τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ψαριοῦ εἶναι **καρχαρίας**. Τὸ στόμα του εἶναι τόσο μεγάλο καὶ ὁ λάρυγγας του τόσο φαρδύς ὥστε μπορεῖ νὰ καταπιῇ εὐκόλα ὀλόκληρο ἄνθρωπο.

14. Τὰ δόντια του εἶναι μυτερά καὶ πολὺ δυνατά. Ὁ καρχαρίας ἔχει ἕξι σειρὰς δόντια.

Καρχαρίας.

15. Ὁ καρχαρίας κολυμπᾷ κατάβαθα. Περνᾷ καὶ τὸ γρηγορότερο βαπόρι. Ὁ καρχαρίας κάθε πλοῖο πού συναντᾷ τὸ παρακολουθεῖ γιατί περιμένει ν' ἀρπάξῃ ὅ,τι πετάξουν ἀπὸ κεῖ.

16. Καμιά φορὰ ἂν τύχη καὶ πέση κανεὶς ἄνθρωπος στὴ θάλασσα ὁ καρχαρίας ὁρμᾷ καὶ σὰν ἀστραπὴ τὸν καταλίνει.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Γιατί ὁ καρχαρίας εἶναι πρὸ ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὴ φάλαινα; 2) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ἡ φάλαινα κατοικεῖ στὸν Ὠκεανό.

34. Οἱ ἐρυθρόδερμοι

1. Αὐτὴ ἐδῶ, εἶναι ἡ πατρίδα τῶν ἀράπηδων, εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ἔδειξε τὴν Ἀφρική. Καὶ ἐδῶ κατοικοῦν οἱ κίτρινοι ἄνθρωποι καὶ ἔδειξε τὴν Κίνα. Τώρα θὰ σᾶς δείξω πού ζοῦν οἱ κόκκινοι (ἐρυθρόδερμοι) ἄνθρωποι.

2. Κατοικοῦν ἐδῶ.

Ὁ δάσκαλος τώρα ἔδειξε σ' ἓνα σημεῖο τοῦ χάρτη: Ἀμερική

3 Ἡ χώρα αὐτὴ, εἶπε, εἶναι ἡ πατρίδα τῶν ἐρυθροδέρμων ἀνθρώπων. Ζοῦν εἰς τὰ μεγάλα δάση ἢ γυρίζουν στὶς ἀέραντες πεδιάδες. Ἄλλοτε ὑπῆρχαν πολλοὶ ἐρυθρόδερμοι, ἀλλὰ ὀλίγοι λιγοστεύουν.

4. Αὐτὴ πού βλέπετε εἶναι ἡ εἰκόνα ἑνὸς ἐρυθροδέρμου — ἐρυθροῦ Ἰνδοῦ — ὅπως τὸν λέγουν. Τὸ δέγμα του εἶναι σὰν τὸ κόκκινο χαλκό.

5. Καὶ ὁ δάσκαλος ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ γυαλισμένη δεκάρα.

— Ὅπως εἶναι τὸ χροῶμα τῆς δεκάρας ἔτσι εἶναι τὸ δέριμα ἐρυθροδέριμου, εἶπε.

— Θὰ εἶναι σὰν τοὺς τετζερέδες ὅταν τοὺς τρίβει ἡ μητέρα μου, εἶπε τότε ἓνα παιδί.

— Ἀκριβῶς. Γειά σου Γιωργάκη, σὺ τὸ ἐπέτυχες πὶο πολὺ ἀπὸ μένα, εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ ἐγέλασαν.

6. Γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐρυθρόδεσμος φοβερός καὶ νὰ τὸν φοβοῦνται οἱ ἐχθροί του, βάφεται μὲ διάφορα χρώματα. Στὸ σῶμα του ζωγραφίζει πουλιά, θηρία, ψάρια.

7. Ὁ ἐρυθρόδεσμος ὅπως καὶ ὁ ἀράτης ἀγαπᾷ πολὺ τὸ ψάρεμα καὶ τὸ κυνήγι. Δὲν κτίζει σπίτια, οὔτε κατοικεῖ σὲ πόλεις. Κάθεται σὲ τσαντήρια, πὺν τὰ λέει Βίγβαμ, καμωμένα ἀπὸ τομάρια ζώων.

8. Τὸ τσαντήρι αὐτὸ τὸ μετακομίζει ἀπὸ μέρος σὲ μέρος καθὼς περιπλανᾶται στὰ κυνήγια του. Μόνο τὸ χειμῶνα, κάποτε, ὁ Ἴνδος κάμνει καλύβες ἀπὸ ξύλα.

9. Ἡ Ἴνδῆ — ἡ γυναῖκά του — κουβαλᾷ τὸ μωρό της στὴ ράχη ὅπως σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· στὴν Μακεδονία π. χ.

10. Τὸ μωρὸ μέσα στὴ θήκη του, εἶναι φασιωμένο σφιχτά. Δὲν μπορεῖ νὰ κινήσῃ οὔτε τὰ ποδαράκια του, οὔτε τὰ χεράκια του.

11. Ἡ θήκη πὺν ἡ Ἴνδῆ γυναῖκα βάζει τὸ παιδί της εἶναι ἓνο σανίδι πὺν στὸ κάτω μέρος ἔχει ἓνα ξυλάκι γιὰ ν' ἀκουμποῦν τὰ πόδια τοῦ μωροῦ.

12. Ἡ μητέρα κρατεῖ στὴ ράχη της τὸ σα-

νίδι αὐτὸ δεμένον μὲ μιὰ πλατεῖα λουρίδα περασμένη στὸ κεφάλι της. Ὅταν κάνει δουλειὰ δὲν τὸ ἀφήνει ποτὲ κάτω τὸ παιδί της. Τὸ κρεμᾷ σὲ κανένα δένδρον ὅσπου νὰ τελειώσῃ.

13. Ἐὰν πεθάνῃ τὸ παιδί της ἡ Ἰνδὴ μάνα γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀγάπη της γεμίζει τὸ σανιδάκι, τὸ ἄδειο πλέον, μὲ μαῦρα φτερὰ καὶ τὸ

κουβαλᾷ μαζί της πάλι ἀρκετὸ καιρό. Ἔτσι θυμᾶται τὸ πεθαμένο της παιδί.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ποῦ ζοῦν οἱ ἐρυθροδερμοί; 2) Τί εἶδους κούνια μεταχειρίζεται ἡ Ἰνδὴ κητέρα; 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικά:

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ πατρίδα τῶν ἐρυθροδέρμων.

36. Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔρχεται ἡ ζάχαρη

1. Στὸ ἄλλο μάθημα ὁ δάσκαλος ἐγύρισε τὴ σφαῖρα καὶ ἔφερε πάλι ἐμπρὸς στὰ παιδιά τὴν Ἀμερικὴ.

— Γιατί, εἶπε, ἡ Ἀμερικὴ δὲν εἶναι μόνο ἡ πατρίδα τῶν ἐρυθροδέρμων, εἶναι ἐπίσης μιὰ ἀπὸ τίς χώρες ποὺ φυτρώνει τὰ ζαχαροκάλαμο.

2. Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει μᾶκρος πολλὰς χιλιάδες χιλιόμετρα. Κυττάξετέ την ἐδῶ στὴ σφαῖρα, ἀπὸ ποῦ ὡς ποῦ φθάνει. Ἀπὸ τὸ βορρᾶ στὸ νότο.

3. Γι' αὐτὸ σὲ πολλὰ μέρη τὸ κλίμα της εἶναι ψυχρότατο καὶ σὲ πολλὰ θερμότατο. Τὸ ζαχαροκάλαμο φυτρώνει στὰ θερμὰ μέρη. Ἐκεῖ ὁ ἥλιος εἶναι τόσο καυτερός ὥστε εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ζήσουν λευκοὶ ἄνθρωποι.

4. Ποιοὶ ἐργάζονται στὸ ζαχαροκάλαμο; Θὰ σᾶς φανῆ πολὺ παράξενο. Ὁχι οἱ ἐρυθροδερμοί. Αὐτοὶ δὲν κάνουν παρὰ νὰ γυρίζουν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο καὶ νὰ κληρονομήσουν. Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τὴν κάνουν οἱ μαῦροι.

5. Οἱ πρῶτοι μαῦροι ποὺ μεταφέρθηκαν στὴν

Φύτεμα ζαχαροκαλάμου.

Ἡ Ἀμερική ἦσαν δούλοι. Βάρβαροι ἄνθρωποι τοὺς ἄρπαξαν ἀπὸ τὰ σπίτιά τους καὶ τὴν πατρίδα τους, τοὺς ἔδεσαν μὲ βαρεῖες ἀλυσσίδες, τοὺς φόρτωσαν στὰ καράβια καὶ τοὺς μετέφεραν στὴν Ἀμερική. Ἐκεῖ τοὺς πουλοῦσαν σὰν ζῶα, σὲ ἀφεντάδες οἱ ὁποῖοι τοὺς ἔβαζαν νὰ δουλεύουν στὰ κτήματά τους.

6. Τώρα, δόξα τῷ Θεῷ δὲν ὑπάρχουν πλέον δούλοι. Τώρα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι. Καὶ τώρα βέβαια οἱ μαῦροι ἐργάζονται ἀλλὰ πληρώνονται ἡμερομίσθιο, εἶναι ἐλεύθεροι νὰ πᾶνε ὅπου θέλουν, νὰ δουλέψουν εἰς ὅποιον θέλουν.

7. "Ομως ἄς μὴ λησμονοῦμε τὴ ζάχαρη. "Όταν λοιπὸν τὰ ζαχαροκάλαμα εἶναι ὄριμα, δηλ. γινομένα, τὰ κόβουν καὶ τὰ μεταφέρουν στὰ ἐργοστάσια. Ἐκεῖ μέσα εἰς πιεστήρια σφίγγονται ὅσο νὰ βγῆ ὅλο τὸ ζουμί μους.

8. Τὸ ζουμί ἢ καλύτερα ὁ χυμὸς αὐτὸς βράζεται καὶ ὕστερα χύνεται μέσα σὲ δεξαμενὲς γιὰ νὰ κρυώσῃ. "Όταν κρυώσῃ γίνεται ζάχαρη καὶ μπαίνει σὲ μεγάλα βαρέλια.

9. Ἄλλη ζάχαρη ἔχει σκοῦρο χρῶμα καὶ ἄλλη ἄσπρο. Ἄλλη εἶναι μαλακὴ καὶ ἄλλη σκληρὴ σὲ μεγάλους σβώλους. "Όλα ὅμως αὐτὰ τὰ εἶδη γίνονται ἀπὸ τὸ ἴδιο πρᾶγμα: Τὸ ζαχαροκάλαμο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Τί εἶναι δοῦλος; 2) Πόσα εἶδη ζάχαρις ὑπάρχουν; 3) Νὰ γράψετε καλλιγραφικὰ:

Τὸ ζαχαροκάλαμο φυτρώνει σὲ ὠρὸν δερμὰ μέρη.

38. Οἱ πίθηκοι

1. Παρακαλῶ, κύριε δάσκαλε, ἀπὸ ποῦ εἶναι οἱ πίθηκοι; ἐρώτησε μιὰ ἡμέρα ἓνα παιδὶ τὴν ὥρα ποῦ ὅλα τὰ παιδιὰ ἔστεκαν γύρω ἀπὸ τὴν ἔδρα.

2. Αὐτὸ θὰ πῆ, Κωστάκη, πῶς δὲν ἐλησμονήσῃς τὸν ὄργανοπαίκτη μὲ τὴν μαϊμουδίτσα του. Ἀλήθεια κάτι πρέπει νὰ ποῦμε γιὰ τὸ ἀλόκοτο αὐτὸ πλάσμα.

3. Οἱ πίθηκοι, παιδιὰ, εὐρίσκονται στὴν Ἀφρικὴ ποῦ ζοῦν καὶ οἱ μαῦροι, καθὼς ἐπίσης

καὶ σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ πίθηκοι ποὺ βλέπομε στὸς δρόμους μας κάποτε εἶναι πολὺ μικροὶ ἂν τοὺς συγκρίνομε μ' αὐτοὺς ποὺ ζοῦν στὰ μεγάλα δάση τῆς Ἀφρικῆς.

4. Οἱ πίθηκοι τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν μακροῦς

οὐρές ποὺ τὶς μεταχειρίζονται γιὰ νὰ κρεμιοῦνται καὶ νὰ σκαρφαλώνουν στὰ δένδρα.

5. Ὁ πίθηκος τυλίγει τὴν οὐρά του σ' ἓναν κλώνον καὶ ἔπειτα ἀπολειέται στὸν ἀέρα γιὰ νὰ φθάσῃ κάποιον ἄλλον κλώνον μακρυνό. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ πίθηκος πηγαίνει ἀπὸ δένδρον σὲ δένδρον

6. Παρατηρήσατε μιὰ γέφυρα ποὺ ἔχουν κά-

μει οί πίθηκοι. Ἡ γέφυρα αὐτὴ γίνεται ἔτσι: Ἐνας πίθηκος κρατιέται σφιχτὰ ἀπὸ ἓνα δένδρο στὴν ὄχθη ποταμοῦ· δεύτερος πίθηκος κρατιέται ἀπὸ τὸν πρῶτο· τρίτος ἀπὸ τὸν δεύτερο. Ἄλλος ἀπὸ τὸν τρίτο, ὡς νὰ γίνῃ μιὰ ἀλυσίδα ἀπὸ μερικοὺς πιθήκους. .

7. Ὄταν γίνῃ ἡ ἀλυσίδα, οἱ πίθηκοι ἀρχίζουν νὰ κουνιοῦνται πρὸς τὰ πίσω καὶ πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἕως ὅτου ὁ πίθηκος ποὺ εἶναι κάτω στὴν ἄκρη τῆς ἀλυσίδας ἀρπαχθῇ ἀπὸ τὸ δένδρο ποὺ εὐρίσκεται στὴν ἀντικρουῆ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ.

8. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κάνουν γέφυρα καὶ περνοῦν μιὰ χαρὰ ὅλοι τους.

Αὐτὸ ἦτο τὸ τελευταῖο μάθημα τῆς γεωγραφίας τοῦ Τάκη εἰς τὴν δευτέρα τάξην τοῦ Δημοτικοῦ. Γιὰ τὴν ἡλικίαν του ἔμαθε πολλὰ πράγματα μὰ τὴν ἀλήθειαν.

10. Ἄρχισε νὰ κατασκευάζῃ κουνκλόσπιτα μὲ μικρὰ τοῦβλα ξύλινα, ἔπειτα ἔκαμε τὸ σχέδιον σπιτιοῦ, ἔπειτα τὸ σχέδιον τοῦ σχολείου καὶ τοῦ γυμναστηρίου.

11. Ἐπειτα εἶδε τὰ σχέδια ἐνὸς χωριοῦ καὶ μιᾶς πόλεως καὶ ἔμαθε τί χρησιμεύουν οἱ χάρτες καὶ ἡ ναυτικὴ πυξίδα.

12. Καὶ τέλος ἄκουσε ἓνα πλῆθος πράγματα γιὰ τοὺς ἀράπηδες, γιὰ τοὺς ἐρυθροδέρμους, γιὰ τοὺς κίτρινους ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὰ ζῶα

καὶ τὰ φυτὰ ποῦ ὑπάρχουν στοὺς μακρυνοὺς
τόπους.

ΛΣΚΗΣΕΙΣ. — 1) Ποῦ ὑπάρχουν πιθήκοι; 2) Σὲ τί
χρησιμεύει ἡ οὐρά στοὺς πιθήκους; 3) Νὰ γράψετε καλλι-
γραφικά:

*Οἱ αἰδηκοὶ ποῦ βλέπουμε στοὺς δρόμους μας
καωστε, εἶναι πολὺ μικρότεροι ἀπὸ κείνους
ποὺ ζοῦν στὰ μεγάλα δάση.*

Τ Ε Λ Ο Σ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Αἱ ἐρωτήσεις καὶ αἱ ἀσκήσεις αὐτὲς ἔχουν σκοπὸν νὰ δώσουν στὰ μικρὰ παιδιὰ ὀρισμέναις ἰδέαις γιὰ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ, ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΙΝ, ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ καὶ νὰ τοὺς γίνουν ἔτσι ἡ βᾶσις γιὰ δυσκολώτερα μαθήματα Γεωγραφίας καὶ τῆς Χαρτογραφίας.

I

1. Πῶς σὲ λένε;
2. Πόσω χρονῶν εἶσαι;
3. Πότε γεννήθηκες;
4. Πῶς λένε τὸν πατέρα σου;
5. Πῶς λένε τὴ μητέρα σου;
6. Πῶς λένε τὰ ἀδελφάκια κορίτσια καὶ ἀγόρια;

II

1. Ποῦ κάθесαι;
2. Σὲ χωριό, σὲ πόλιν, ἢ σὲ μεγαλόπολιν;
3. Σὲ ποῖο δρόμο κάθесαι;
4. Ποῖος εἶναι ὁ μεγαλύτερος δρόμος;
5. Πῶς τὸ λένε τὸ μέρος ποὺ κατοικεῖς;

III

1. Ποιὰ πόλις εἶναι κοντὰ στὸ μέρος ποὺ κατοικεῖς;
2. Εἶναι πιὸ μεγάλη, ἢ πιὸ μικρή;
3. Πόσο ἀπέχει ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ κατοικεῖς;
4. Πῆγες ποτὲ ἐκεῖ;
5. Πῶς πῆγες;
6. Τί εἶδες σ' αὐτὴ τὴν πόλιν;

IV

1. Ἄν κάθесαι κοντὰ σὲ ποταμό, πῶς τὸν λένε;
2. Ἄν κάθесαι κοντὰ σὲ λίμνη, πῶς τὴν λένε;
3. Ἄν κάθесαι κοντὰ σὲ λόφο ἢ σὲ βουνό, πῶς τὸ λένε;
4. Πόσο μακρὰ μπορεῖς νὰ δῆς;

V

1. Πῶς τὸ λένε τὸ σχολεῖό σου;
2. Ποῦ εἶναι τὸ σχολεῖό σου;
3. Πόσο ἀπέχει τὸ σχολεῖό σου ἀπὸ τὸ σπίτι σου;
4. Πόση ὥρα κάνεις ὅσο νὰ πᾶς στὸ σχολεῖό σου;
5. Πῶς λένε τὸν δάσκαλό σου;
6. Ποῦ κάθεται ὁ δάσκαλός σου;

VI

1. Νὰ τραβήξῃς μιὰ γραμμὴ ἐνὸς ἑκατοστοῦ.
2. Νὰ τραβήξῃς μιὰ γραμμὴ δυὸ ἑκατοστῶν.
3. Νὰ τραβήξῃς μιὰ γραμμὴ τριῶν, τεσσάρων, πέντε καὶ ἕξ ἑκατοστῶν.
4. Νὰ σχηματίσῃς τετράγωνο δυὸ ἑκατοστῶν.
5. Νὰ σχηματίσῃς τετράγωνο τριῶν ἑκατοστῶν.
6. Νὰ σχηματίσῃς τετράγωνα τεσσάρων, πέντε καὶ ἕξ ἑκατοστῶν.

VII

1. Νὰ τραβήξῃς μιὰ γραμμὴ ὅσο μακρὰ θέλεις.
2. Νὰ τὴν μοιράτῃς ἴσια-ἴσια στὰ δύο.
3. Νὰ τὴ διαιρέσῃς σὲ τέσσερα.
4. Νὰ σχηματίσῃς τετράγωνο ὅσο θές μεγάλο ἢ μικρό.
5. Νὰ διαιρέσῃς σὲ τέσσερα ἴσια τετράγωνα.
6. Τί εἶναι τετράγωνο;

VIII

1. Τί ἀποτελοῦν πενήντα ἑκατοστὰ;
2. Πόσα ἑκατοστὰ ἔχει τὸ μέτρο;
3. Τί ἀποτελοῦν ἑκατὸ ἑκατοστὰ;
4. Πόσα ἑκατοστὰ ἔχουν τὰ τρία τέταρτα τοῦ μέτρου;
5. Δυὸ μέτρα καὶ μισὸ πόσα ἑκατοστὰ ἔχουν;

IX

1. Τὸ χέρι σου πόσο μακρὸ εἶναι;
2. Τὸ μικρὸ σου δακτυλάκι;
3. Τὸ πιὸ μεγάλο σου δάκτυλο;
4. Τὸ μεγάλο σου δάκτυλο πόσο μακρὸ εἶναι;
6. Τὸ ἀνάστημά σου τί ὕψος ἔχει;

X

1. Πόσο μεγάλο εἶναι τὸ μολύβι σου;
2. Πόσο μακρὰ εἶναι ἡ πλάκα σου;

3. Πόσο πλατεία είναι ἡ πλάκα σας;
4. Πόσο μακρὸ εἶναι τὸ βιβλίον σου;
5. Καὶ πόσο πλατὺ;
6. Τὸ βιβλίον σου πόσες σελίδες ἔχει;

XI

1. Τὸ τραπέζι πὺν τρώγετε σπῖτι σας πόσο μάκρος ἔχει;
2. Καὶ πόσο πλάτος;
3. Πόσο ψηλὸ εἶναι,

XII

1. Πόσους τοίχους ἔχει τὸ σχολεῖόν σας;
2. Καὶ πόσες πόρτες;
3. Πόσα παράθυρα.
4. Πόσα θρανία;
5. Πόσας τάξεις γιὰ παραδόσεις;

XIII

1. Πόσο μάκρος ἔχει ἡ τάξη σας;
2. Πόσο πλάτος;
3. Πόσο μάκρος ἔχει τὸ γυμναστήριόν σας;
4. Πόσο ψηλὸς εἶναι ὁ τοῖχος τοῦ γυμναστηρίου σας;

XIV

1. Τραβήξετε γραμμὲς γιὰ νὰ δείξετε τοὺς τέσσερες τοίχους τοῦ σχολείου σας.
2. Σημαδέψετε τὰ παράθυρα καὶ τὶς πόρτες.
3. Σημαδέψετε πὺν βρίσκεται ἡ ἔδρα τοῦ δασκάλου.
4. Σχεδιάσετε τὸ γυμναστήριον.
5. Κάμετε τὴν κάμαρα τοῦ σχολείου σας μέσα στὴν αὐλὴ τοῦ γυμναστηρίου.

XV

1. Τί εἶναι σχέδιον;
2. Πῶς γίνεται τὸ σχέδιον;
3. Τί χρησιμεύει τὸ σχέδιον;
4. Τί εἶναι εἰκόναι;
5. Σὲ τί χρησιμεύει ἡ εἰκὼνα;
6. Ποιὰ διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ σχεδίου καὶ εἰκόναι;

XVI

1. Τί εἶναι χάρτης;
2. Πῶς μπορείς νὰ διακρίνης στὸ χάρτη τὴν ξηρὰ ἀπὸ τὸ νερό;
3. Πῶς σημειώνονται αἱ πόλεις στὸ χάρτη;

4. Τὰ βουνά;
5. Οἱ ποταμοί;
6. Ἡ ἀκτὴ πῶς σημειώνεται;

XVII

1. Τί εἶναι ἡ γεωγραφικὴ σφαῖρα;
2. Πῶς λέγεται ἡ κορυφή τοῦ χάρτου;
3. Πῶς λέγεται τὸ κάτω μέρος;
4. Πῶς τὸ δεξιό;
5. Πῶς τὸ ἀριστερό;

XVIII

1. Πῶς μπορεῖ τὸ σχέδιο μεγάλης πόλεως νὰ σχεδιασθῆ σ' ἓνα κομμάτι χαρτί;
2. Ἐὰν ἓνα μέτρο μᾶκρος ἰσοδυναμῆ πρὸς ἓνα χιλιόμετρο πρὸς τί ἰσοδυναμῆ ἓνα μέτρο πλάτος;
3. Ὅταν ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος σχεδιασθῆ μέσα σ' ἓνα τετράγωνο, πρὸς πόσα χιλιόμετρα ἰσοδυναμῆ τὸ τετράγωνο αὐτό;
4. Πῶς γίνεται ἓνα μικρὸ τετράγωνο νὰ χωρῆ τὸ χάρτη τῆς Ἑλλάδος;

XIX

1. Ποῖα εἶναι τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος;
2. Ποῦ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος;
3. Ποῦ δύει;
4. Πῶς βρῖσκεις τὸ πρωτὶ τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος;
5. Πῶς τῆ νύχτα;

XX

1. Δείξε τὸ βορρᾶ, τὸ νότο, τὴν ἀνατολὴ καὶ τὴ δύση.
2. Σὲ ποῖο μέρος τοῦ δωματίου σου εἶναι ἡ πόρτα;

XXI

1. Τί εἶναι ὁ ἀνεμοδείκτης;
2. Πῶς δείχνει τί ἄνεμος φυσᾷ;
3. Τί εἶναι ἡ ναυτικὴ πυξίδα;
4. Τί θὰ πῆ ναυτικός;
5. Γιατί λέγεται ναυτικὴ πυξίδα;
6. Τί εἶναι μαγνήτης;

XXII

1. Πῶς ξέρομε ὅτι μιὰ χώρα ἔχει διαφορετικὰ πράγματα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα;

2. Γιατί μᾶς ἀρέσει νά μαθαίνομε τί συμβαίνει σέ ἄλλες χῶρες;
3. Ποιά φαγώσιμα μᾶς ἔρχονται ἀπό ἄλλες χῶρες;
4. Τί ζῶα βρίσκονται σέ ἄλλες χῶρες;
5. Τί εἶδους ἄνθρωποι ζοῦν σέ ἄλλες χῶρες;

XXIII

1. Σέ ποιά χώρα ζοῦν οἱ ἀράπηδες;
2. Σέ ποιο μέρος τοῦ κόσμου εἶναι ἡ πατρίδα τους;
3. Σέ ποιά χώρα κατοικοῦν πολλοὶ ἀράπηδες;
4. Περίγραψέ μου τὸ ἐξωτερικὸ τῶν αἰθιόπων.
5. Τί σημαίνει ἡ λέξις ἀράπης;

XXIV

1. Πῶς εἶναι τὰ σπίτια ποὺ κατοικοῦν οἱ ἀράπηδες;
2. Κάμε μου τὸ σχέδιο ἐνὸς σπιτιοῦ ἀράπη.
3. Πῶς ντύνονται οἱ ἀράπηδες;
4. Τί εἶδους στολίδια τοὺς ἀρέσουν πρὸ πολὺ;
5. Πῶς περνοῦν τὸν καιρὸν τους οἱ περισσότεροι;
6. Πῶς μεταφέρουν τὰ φορτώματα;
7. Πῶς μεταχειρίζονται οἱ μαῦροι τὰ χειραμάξια κάποτε;

XXV

1. Ποιά γνωστὰ ζῶα εὐρίσκονται στὴν Ἀφρική;
2. Γιατί τὸ λεοντάρι λέγεται ὁ βασιλεὺς τῶν τετραπόδων;
3. Τί ξεύρεις γιὰ τὸ πόδι τοῦ λεονταριοῦ;
4. Τί διαφέρει τὸ λεοντάρι ἀπὸ τὴν λεονταρίνα;
5. Τί θὰ πῆ ἀρπακτικὸ ζῶο; Ποιά ἀρπακτικὰ ζῶα εἶδατε;
6. Ποιὸ δικό μας ζῶο μοιάζει μὲ τὸ λεοντάρι;

XXVI

1. Περίγραψε τὸν ἐλέφαντα.
2. Τί εἶναι ζῶο τετράποδο. Πές τὰ ὀνόματα τεσσάρων.
3. Ποιὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο ζῶο ἀπὸ τὰ τετράποδα;
4. Τί μπορεῖ νά κάνει ὁ ἐλέφας μὲ τὴν προβοσκίδα του;
5. Ἀπὸ τὸ δόντι του τί κατασκευάζομε;
6. Τί τρώει ὁ ἐλέφας;

XXVII

1. Τί ξεύρεις γιὰ τὴν Κίνα;
2. Τί χρῶμα ἔχουν οἱ Κινέζοι;
3. Πῶς ἔχουν τὰ μαλλιά τους οἱ Κινέζοι;

1. Πῶς ντύνονται οἱ Κινέζοι;
5. Γιατί οἱ Κινέζοι κυρίες ἔχουν τόσα μικρὰ ποδάρια;
6. Πῶς τρώγουν οἱ Κινέζοι;

X X V I I I

1. Τί εἶναι τὸ τσαΐ;
2. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται;
3. Τί χρῶμα ἔχουν τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τοῦ τσαγιοῦ;
4. Πῶς ἐτοιμάζονται τὰ φύλλα τοῦ τσαγιοῦ πρὶν τὰ χρησιμοποιήσωμε;
5. Πῶς ἔρχονται ἀπὸ τὴν Κίνα;
6. Πῶς ἐτοιμάζομε τὸ τσαΐ γιὰ νὰ τὸ πιῶμε;

X X I X

1. Ποῦ βγαίνει τὸ ζαχαροκάλαμο;
2. Τί κλίμα χρειάζεται τὸ ζαχαροκάλαμο;
3. Ποιοὶ ἐργάζονται στὴν καλλιέργεια τοῦ ζαχαροκάλαμου;
4. Τί εἶναι δοῦλοι;
5. Πῶς κατασκευάζεται ἡ ζάχαρη;
6. Τί ξεύρεις γιὰ τὸ χρῶμα ποῦ ἔχει ἡ ζάχαρη;

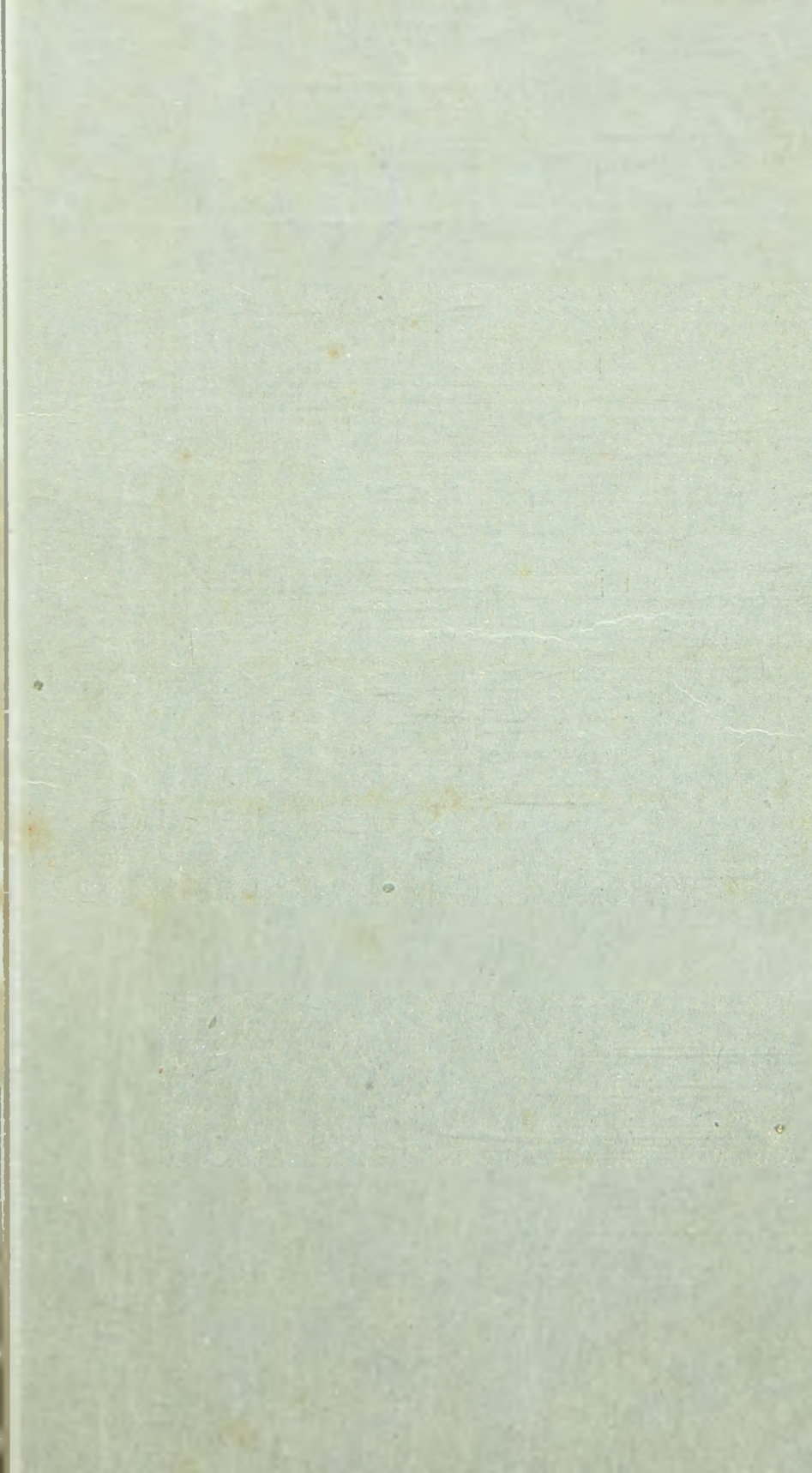
X X X

1. Ποῦ ὑπάρχουν οἱ πίθηκοι;
2. Ποῦ ὑπάρχουν οἱ μεγαλύτεροι πίθηκοι;
3. Ποῦ οἱ πίθηκοι ἔχουν μακρὲς οὐρές;
4. Σὲ τί χρησιμεύει ἡ οὐρὰ στὸν πίθηκο;
5. Μὲ τί τρόπο οἱ πίθηκοι περνοῦν τὸν ποταμό;
6. Τί μᾶς ἔμαθε τὸ βιβλίον αὐτό;

Ch

W

Q

ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Δ. & Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 56

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΙ

ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

- Τὸ σπῖτι μας καὶ γύρω Κόσμος, Πατριδογραφία
τεύχος πρῶτον Δρ. 5.—
Ἡ Πατρίδα μας καὶ ὁ ἄλλος κόσμος, Πατριδο-
γραφία τεύχος δευτέρον » 5.—

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ—ΤΣΑΜΑΣΦΥΡΟΥ

- Γεωγραφία κατὰ ταξίδια—Ἄτλας τῆς Ἑλλάδος,
δεδεμένος 15.—
Ἡ αὐτὴ ἐκδοσις εἰς σχῆμα μικρὸν μετὰ πολυ-
χρώμου χάρτου τῆς Ἑλλάδος εἰς μέγεθος
50X40 ἐκ. αἰς τὸ τέλος, δεδεμένη » 18.—
Ἡ Εὐρώπη (Γεωγραφία νέου συστήματος) » 12.—
Ὁ Κόσμος (Γεωγραφία νέου συστήματος) τῶν
4 Ἡκείνων, πληρῆς τῆς Εὐρώπης » 12.—

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ

- Νεώτατος χάρτης τῆς Ἀσίας, φυσικὸς καὶ πολι-
τικὸς μέγεθος 85X90 8.—
Νεώτατος χάρτης τῆς Ἑλλάδος, φυσικὸς καὶ
πολιτικὸς μέγεθος 85X90 8.—
Χάρτης τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, πολι-
τικὸς μέγεθος 70X90 5.—
Χάρτης τῆς Κύπρου —

ΒΩΒΟΙ ΧΑΡΤΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ὑπὸ Δημοσθένους Ἀιδρεάδου ἕκαστος Δρ. 0 50.

Ἐξεδόθησαν αἰ 2000 :

- 1) Ἀττικῆς.
- 2) Νήσων τοῦ Σαρωνικοῦ.
- 3) Βοιωτίας.
- 4) Φοκίδος, Φωκίδος, Κορινθίας.
- 5) Φθιώτιδος.
- 6) Λίτωνας.
- 7) Ἀχαρνανίας, Εὐρυτανίας.
- 8) Πελοποννήσου.
- 9) Θεσσαλίας.
- 10) Ἠλείου.
- 11) Νήσων Ἰονίου Πελάγους.
- 12) Νήσων Ἠο-
ρου, Ὑδρας, Σπετσῶν, Κυθήρων.
- 13) Νήσων Κρήτης.
- 14) Κυκλάδ. νήσων.
- 15) Εὐβοίας.
- 16) Βορ. Σποράδων.
- 17) Μα-
κεδονίας.
- 18) Θράκης.
- 19) Νήσων Θρακικοῦ Πελάγους.
- 20) Νήσων Μ. Ἀσίας κλπ.